

Svatba na Selih.

Povest. Spisal Podgoričan.

I.

pomladi in poleti leta 1878. so ljudje po vsi državi nezaupno čitali časnike, ker so se bali vojske. Na Balkanu je že več let gospodaril meč, padlo je bilo tam na tisoče slovanskih móž, vender še ni bilo mirú v deželah, ki so naši državi najbližje. Vse je kazalo, da bode morala miriti Avstrija s hrabrim svojim vojaštvom. Zató so se bali. Marsikdo je bil sam vojak, drug je imel brata vojaka ali sorodnika, ljubega prijatelja ali dobrega znanca, po katerem bi mu bilo žal, ako bi ga na vojski dohitela zgodnja smrt. Nič se ni za trdno védelo, kaj bode iz vsega. Zdajci počí okolo sv. Vida glas: »Vojska bode s Turkom!« In ta glas je odmeval po vsi državi, po vseh deželah in segel hipoma v najoddaljenejše kraje, v najsamotnejša sela v pustih dolih in nerodovitih gorah. Šumelo je zlasti v naših krajih, zakaj vojska s Turki je po mislih našega národa najhujše zlob. Tristoletno krvavo bojevanje s temi sovražniki krščanstva in Slovencev je napolnilo naše pradede s sovraštvom in strahom takó, da jim je prešlo oboje v mesó in kri in da še sedanji rod čuti nekovo neznanó mržnjo do Turčina. Že ime Turčin vzbuja pri preprostem národu grozo. »In sedaj bode zopet vojska s Turkom! Bog nas varuj!« vzdihali so ljudje. Hipoma so se oživele stare, na pol pozabljene pripovedke in pravljice o Turkih in psoglavcih ter se pravile prestrašenim ljudem, da so se podnevi plaho ozirali, odkod privihrajo Turčini, ponóči pa od groze niti spati niso mogli. Premnoga stara mamica si je otrla rosno okó, ko se je spomnila sina vojaka, ki bode moral na vojsko; jokale so žene, in tudi mnogi deklici, ki je rada imela mladeniča vojaka, bilo je nekamo tesno pri srci, ko je pomislila, da morda:

»Ko pojde na vojsko,
Nazaj ga več ne bo.«

Res niso bili nič kaj veseli dnevi. Vsak hip so pričakovali, koga pokličejo v vojsko. Kdor pa se ni bal za nikogar, pravil je, da bodo turški konji zopet teptali naša polja, neusmiljeni Turki morili ljudi in požigali vasi in mesta. In s tem brezupnim modrovanjem se je podrla marsikomu še tista srčnost, kar je je ostalo.

2*

Na Zgonče Poljane je prinesel novico o vojski cerkvenik od Svetega Primoža. Zjutraj je robski gospod župnik Primož maševal tam gôri v podružniški cerkvi in po maši povedal cerkveniku, kar je zvédel prejšnji dan. Stari cerkvenik se je zeló prestrašil in vzdihnil ves prepal:

»Jažeš! Kaj bode pa sedaj?»

»Glej ga, kaj bode? Na vojsko pojdeš, ako si še vojak ali si pa morda kdaj bil,« pošali se gospod.

»Naka, gospod, vojak nisem in cesarskega kruha nisem še nikdar jedel in tudi suknje cesarske nisem nosil. Zvrgli so me, dasi —«

»Že prav,« ustavi ga gospod, ki je že večkrat čul staro pripoved. »Ali pojde morda sin na vojsko?»

»Moj sin ne, pač pa bratov z Osredka. Povedati moram brž, da bodo védeli, ako še ne vedó, in da kaj pripravijo za fanta, da ne pojde lačen po svetu.«

»Stisni mu tudi ti kakšno petico, ustrežeš mu,« pravi gospod in krene po hribu nizdolu.

Cerkvenik pa zaklene cerkev, stôpi v hišo in pové ženi in družini, da je vojska, nató gré brž po drugi stráni hriba v Osredok pravit, kar je zvédel. V bližnje Zgonče pa je stekla cerkvenica, da je brž raznesla, kar so gospod župnik povedali nje možu.

Osupnilo je ljudstvo, ko je začulo izpoved cerkvenikovo in se prestrašilo nemalo. Najboljši možjé in najkrepkejši mladeniči bodo morali na vojsko! Res pravi národni pregovor, da so nebesa odprta, kadar je vojska, ali národu prinaša ta pregovor ubogo malo tolažbe. Vsakdo se nerad loči svetá, kjer se živí samó jedenkrat. In iti na vojsko, kjer govori puška, grmé topovi in žvenketajo sablje, to je hudo, težko se je ločiti rodnih dolov in gor, ker človek ne vé, ali se še vrne ali ne. Tožno so povešali očetje glave, vzdihale so matere in žene, in izginil je smeh z obraza marsikateri deklici.

Ko so zvédeli na Selu novico o vojski in se je zraven povedalo, da pojde na vojsko vse, kar je kdaj nosilo puško, prestrašila se je Dragarjeva Lenica, in nekova notranja bolečina ji je hipoma presunila srce; slutila je veliko nesrečo.

»Ubili ga bodo in videla ga ne bodem nikdar več!« mislila si je, in ta misel ji je privabila solze v očí. Razburila ji je srce in dušo.

»Bog zná, ali že vé ali ne, kaj ga čaka,« misli si. »Na samoti so, gotovo jim ni šel še nihče povedat.«

Sama pa vzame košek, pové, da gré na njivo po krmo za prašiče, in krene po grebenu na Nered. Na pol pota tjà pa zavije na

desno v breg, kjer so imeli precěj daleč gôri Dragarjevi nekaj njiv. In ne daleč od tam, komaj tri streljaje, stoji lovška hiša turjaške graščine, v kateri stanuje lovec, da varuje gozd Mačkovec in straši lesne in gozdne tatove.

Prišedši na njivo, Lenica obstoji in gré proti lovski hiši, ni li kdo zunaj. Toda ničesar ne opazi. Loti se dela, ali ob delu večkrat postane in se ozira zlasti proti hiši. Zdajci ji udari na uhó glasno ukanje. Zgane se, zakaj dobro ji je znan čisti glas. Ozrè se tjà in na kolovozni poti ugleda njega, ki ga je prišla čakati. On jo je bil takoj ugledal in jo spoznal, ko je stopil iz gozda. Zaukal je, češ, da jo vidi. Pulila in plela je pridno, a solze, katerih se ni mogla ubraniti, kapale so ji na roko, zakaj takó žalostne slutnje so jo obhajale, da se ni kakor ni mogla umiriti.

Skoro je stal vitki grajski lovec poleg nje.

»Ali danes sama pleveš?« nagovori jo veselo.

Lenica se vzravna, vzpogleda in odvrne:

»Sama.«

Ko opazi lovec nje solzne oči in zbegani obraz, vpraša jo ves vznemirjen:

»Kaj ti je, Lenica, zakaj si se jokala?«

Toda ona ne more odgovoriti takó brž, nego si s predpasnikom obriše solze.

»Povej, kdo ti je storil kaj žalega?« sili lovec.

»Mêni ni storil nihče ničesar, ali ti, Egidij, moraš od tod — na vojsko.«

»Kaj praviš?« začudi se lovec.

»Na vojsko pojdeš, in videla te ne bodem nikdar več!« ponovi Lenica s tresočim glasom.

»Kdo pravi, da grem na vojsko? Jaz ne vém o vsem tem ničesar.«

»Pa jaz sem zvédela, in vsi že vedó. Oh, saj sem si mislila, da še ne véš, kaj te čaka! S Turkom se je vnela vojska, kakor sem slišala davi, in vsi vojaki morajo nánjo.«

Neverjetno in vznemirjen zmajè lovec z glavo, rekši:

»Ne boj se, Lenica, ne bode takó hudo; bržkone se je kdo pošalil z nami Rovtarji. Ako se pa res začnè vojska, no, vseh vojakov izvestno ne skličejo, in vse je mogoče, da mene izpusté, zlasti ako naš grof izpregovori dobro besedo, da mu lovcev ne pokličejo, ker potem nima kdo čuvati njega svojine.«

Razjasni se dekličin obraz, ker so jo nekoliko potolažile lovčeve besede.

»Oh, da bi le res bilo takó, kakor misliš!« pravi po kratkem molku.

»Res bode, le brez skrbí bodi in vesela, pa kaj drugega povej!«

»Kaj bi ti povedala? Pri nas se govori samó o vojski. Vés, molila bodem, da te ne vzemó. Pa če dobiš pozovnico, poróči mi, da bodem védela, pri čem sem,« velí mu v skrbéh.

»Sedaj se mi pa mudí domóv,« pristavi še in pospravi napravljeno krmo v košek.

Lovec ji pomaga zadeti in jo potem spremlja, držèč jo za roko, po stezi dóli do pota. Vesel smeh dekličin skoro naznanja, da je pregnala tožnost in da jo je obšla tista znana dekliška brezskrbnost in lahkomiselnost. Na razpotji se ločita. Lenica hití domóv na Sela, lovec pa se zamišljen vrne na Podmol. Novica o vojski ga je nemilo zadela, vendar je upal, da ga prezró in da ne dobí povelja iti k polku.

Materi ne pové ničesar, dasi ga je izpraševala, kaj mu je, da je takó malobeseden in nekamo tožen.

II.

Novica o vojski se je že drugi dan uresničila. Župan Zvonec je dobil cel zvezek pozovnic za vojake z naročilom, da jih mora takoj izročiti pozvancem. Raznašanje je bilo za župana naporno delo. Županija je izmed največjih v deželi in obseza mnogo majhnih vasij in selišč, raztresenih po ozkih, dolgih jarkih, strmih brdih ali na vrhovih gričev in hribov. Četrť ure skoraj ni poti po ravnem. Potil se ni zastonj rejeni oče župan Zvonec. In v katero hišo je stopil, nikjer se ga niso razveselili, ampak povsod prestrašili. Ženske so zajokale, stari očetje so zmajevali s plešimi glavami in modrovali, da bi vojske pač ne bilo treba; kdor pa je vzprejel pozovnico, strmel je vánjo in si jo tolmačil. Jokal tak ni nihče, ker pravi vojak se ne joka in strahú pokazati ne smé. Potem je župan Zvonec še vselej povedal, komu je že izročil pozovnico in komu jo še ponese.

Na Selih se oglasi Zvonec mimogredé pri Dragarji, ker sta si bila prav dobra in je bil Dragar že več let občinski odbornik in zapupni mož.

»Ali si tudi k nam kaj prinesel?« vpraša Dragar nasmehoma.

»Komu? — Tebi? — Sinov še nimaš vojakov, hlapca pa tudi nimaš takega, da bi bil za cesarsko službo.«

»Nič se ne šali, Zvonec!«

»Saj se ne, ampak to vem, da bi ti ne bil takó vesel, ako bi bil jaz sedaj-le tak listek prinesel,« pravi župan in pokaže táko usodno pozovnico.

»Nekoliko bi me že jezilo. Kaj pa, ali je veliko pozvanih?«

»Mnogo! Vojska bode huda, ako skličejo vse vojake, kakor so jih pri nas.«

»Kaj so vse pobrali?« oglasí se Dragarica.

»Vse, kolikor jaz vem, mislim, da iz naše občine nobeden ne ostane domá. Kakih dvajset pozovnic je prišlo, katere sem že močno raznesel, tukaj imam pa še dve za Kališče, dve za Krvave Peči in jedno za graščinskega lovca na Podmolu.«

Župan izvestno ni védel, kakšno žalost je provzročil Dragarjevi Lenici s tem takó ravnodušnim poročilom. Vsa v skrbéh je mlada deklica, nekaj šivajoča, poslušala in vlekla na uhó županove besede, da bi zvédela, kaj se zgodí z lovцем Egidijem. Vprašati zanj vpričo očeta in matere ni hotela, da bi se ne izdala. Imela je še vender nekoliko upanja, da Egidij ne pojde na vojsko. To upanje je pač izgnilo, ko je izrazil svoje misli Zvonec, da pojdejo vsi na vojsko; ali ko je povedal, da nese lovcu pozovnico, presunila jo je bridka žalost, pretesne so ji bile prsi, in znamenja nje notranjih čustev so silila na dan. Zbeží iz hiše na vrt, da se tam v zatišji izjoka in dá odduška srčni bolečini.

»Ha, ta gré tudi?« pravi Dragar. »No, takega vsaj ni takó škoda kakor nas kmetov, ker nima kdo delati in gospodariti.«

»Škodilo bode pa njega materi. Stara je, dela težko in sedaj ne bode imela nikogar. Lovec ni napačen. Marljiv je in pošten,« opomni Dragarica.

»Lovec ni bil še nobeden nič prida,« zavrne jo mož. »Kaj, Zvonec? Takih ljudi ne potrebujemo,« namežikne županu.

Zvonec se nasmeje, rekši:

»Morajo že biti. — Sedaj pa grem, da opravim do večera. Pa zdravi!«

Po teh besedah odide od Dragarja in krene po poti na Kališče. Gre doč tja góri, zavije s pota še na Podmol, da bi šel potem iz Krvavih Pečij kár naravnost dóli na Rob.

Lovec je sedél na klopi pred hišo in zamišljen zrl prédse. Vzdrami ga težka hoja županova. Ko ga spozná, prestraši se in osupne, zakaj zazdí se mu, kaj prinaša.

»Kaj pa je vas prineslo sém góri Zvonec?« vpraša vznemirjen.

»Dolžnost!« odvrne župan. »Pa kaj bi ti pravil, ná, kàr sam poglej, saj znaš brati.«

Poišče pozivnico, glasečo se na lovčevo ime, in mu jo vročí.

S tresočo roko vzame lovec beli list in uprè očí vanj.

»Umeješ? Veš sedaj?« vpraša župan po kratkem premolku.

»Vem.«

»Torej v oseminštiridesetih urah. Hitro bode treba iti.«

»Hitro.«

»Nič se ne boj! Srčen bodi, saj si mož in streljati tudi znaš,« tolaži ga župan, vidèč da je vsa odločnost in krepost izginila z lovčevega obraza.

»Ali ste bili že kdàj v vojski?«

Župan pogleda v tlà.

»Bil še nisem, pa srca bi vender ne izgubil.«

»Kaj si pa dobil, Egidij?« vpraša ga mati, stopivši na prag, ko je slišala zunaj govorjenje.

»Pa se pomenita in ne žalujta preveč,« pravi župan in gré svoj pot, ker menda ni hotel biti priča prizoru, kakeršnega je videl danes že večkrat.

»Nič dobrega, mati,« odvrne lovec bled.

»Govôri, Egidij, kaj ti je prinesel župan?« pravi mati in zrè vprašalno sina.

»Mati, nič drugega ni nego povelje za vojsko. Jutri moram od vas, kamor me kliče cesarjev ukaz,« razloží ji na videz miren in ravnodušen.

»Na vojsko moraš?« zajekne starka in sklène roke. »Moj Bog, na vojsko!? — Kam? — S kom?«

»Na vojsko, s Turkom.«

»Da te tam umoré! — Ti ne greš, ne smeš iti!« Rekši objame sina in ga stiska k sebi, kakor bi ga hotela za vselej pridržati domá. Solze so ji porosile vela lica.

»Mati, ljuba mati, pomirite se in ne tožite. Iti moram, ker sem prisegel zvestobo cesarju in domovini. Kàj hočete, da me bodo preganjali orožniki in da pridem v ječo ali še kam drugam?« Govorèč se opróstí iskrenega objema.

»Ali moraš res na vojsko?« vpraša mati takó milo in žalostno, sklène roke in gleda sina, kakor da ga vidi zadnjič.

Sina pa je materin pogled še bolj težil in mu grenil pot na vojsko.

»Res moram, jutri grem, pripravite mi kàj za pot.«

»Vse ti rada storim, karkoli hočeš! Saj ti morda ne bodem nikdar več, saj te bržkone ubije turška krogla ali pa ti odsekajo glavo in potem umrjem tudi jaz od žalosti! Sama pač nimam kaj početi na svetu.«

Takó je težila mati srce sebi in sinu.

Lovec pa krene molčé in zamišljen v gozd, da se umakne tožeči materi. Séde na porobek in si podpré glavo. Lep razgled se mu razgrinja čez griče in dole, do sinjih gorâ na vzhodu, ki v velikem polkrogu mejé obzorje. Toda danes je slep za vso krasoto in veličastvo rodne zemlje; dušo mu stiska bridka toga, glavo pa mu polnijo mučne skrbi. Ni se bal krvave vojske niti naporov in trpljenja, ki čakajo vojaka na vojski v tujih, negostoljubnih deželah. Težilo pa ga je pustiti ljubi domači kraj, pustiti morda za vselej rodno mater, pustiti Dragarjevo Lenico, da je nemara ne vidi nikdar več. Mati je že stara in onemogla, zanesti se ne more, da bi še dolgo živela, ker star človek je itak od danes do jutri; toda upal je, da jo še najde zdravo, ako se srečno vrne z vojske. Takó se pa ni mogel potolažiti zaradi Dragarjeve Lenice. To je imel najrajši na svetu za svojo materjo in časih je celó dvojit, ali ljubi mater bolj ali njo, Védel je pač tudi, da ga ima deklica rada, in bal se ni, da bi mu bila svojevóljno nezvesta; toda ni si mogel misliti za trdno, da bi dobil Lenico še táko, kakeršna je sedaj. Morda ni prav zaupal neomahljivi ženski zvestobi. Bal se je, da ne bi našel Dragarjeve Lenice žene drugega, ako bi vojska že predolgo trajala in bi ga v tem pozabila — strašna misel!

Na večer se vrne v hišo k materi, ki je bila v tem jokaje in moléč pripravila večerjo sinu in sebi. Toda jesti se jima ni ljubilo in govoriti tudi ne, zakaj vsaka beseda je le še povečala žalost. Ljubeče je gledala tožnega sina, kateri skoro odide, morda za vselej.

Po kratki molitvi vstane lovec in se pokrije.

»Dôli grem na Sela,« izpregovorí in gré k vratom.

»Pridi skoro, da se še kaj pogovoriva,« naprosi ga mati.

»Čakati me ni treba, ne vé, kakó dolgo se zakesnim.«

Rekši odide iz hiše in nizdolu po poti.

(Dalje prihodnjič.)

Svatba na Selih.

Povest. Spisal Podgoričan.

(Dalje.)

III.

Goste sence so legale na zemljo in zavijale v sómrak gore in dole, ko je spel lovec Egidij na Sela. Večerna zarja je bledela čimdalje bolj in se napósled stopila v sivo-modro nebesno barvo. Na jasnem obnebjí pa so se užigale nebrojne zvezde. Nenavadna tihota je bivala nad vso krajino. Nobenega petja, ne ukanja, kakor bi daleč na okolo ne bilo žive duše. Le hrošči so brneli po zraku, in v travi so cvrčali murni. Koliko ljudij, sicer takó veselih in nemirnih, bilo je nocoj žalostnih!

Ali najtožnejši je bil morda Egidij. Vrhú tega je bil silno vzne mirjen, in po vsi sili ga je nekaj vleklo dólí na Sela k Dragarjevi Lenici. Videti jo mora nocoj, govoriti ž njo, saj ji ima povedati še mnogo, mnogo važnega.

Dragarjeva Lenica je slutila, da pride nocoj Egidij. Čakala je, da gresta k počitku oče in mati. Ko je bilo vse mirno, izmuzne se iz hiše in gré na vrt, da bi lože govorila z Egidijem. Čakala ni dolgo. Skoro se približa lovec oprezno po vrtu. Gré mu naproti. Zadovoljen je bil Egidij, da je prišla iz hiše, ker ji je imel toliko povedati, da bi pomenek ne bil varen pri oknu.

»Po slovó sem prišel,« izpregovori lovec zamolklo in jo prime za roko.

Nje roka se strese, in glas ji je brezupen.

»Vem. Zvedela sem že, kaj te čaka,« odgovori Lenica. »Pojdi z mano!«

Odvêde ga za očetov ulnjak konci vrta. Ondu se zgrudi na hlod, zakrije si obraz in zaihti.

»Lenica, ne plakaj! To meni ne pomaga, tebe pa vznemirja.«

Séde poleg nje in jo prime za roko, da bi jo videl v obraz.

»Lenica, ako me imaš rada, ne plakaj več! Pomeniva se kaj; le malo ur je še pred mojim odhodom!«

»Saj prav zató mi je takó hudo, Egidij! In pomagala bi ti, če bi ti mogla!«

Egidij molčé nasloni glavo na roke in jih uprè ob kolena.
Deklico osupne njega molčečnost in zamišljenost.

»Kaj ti je?« vpraša ga v skrbéh.

»Ne vem. Nekove skrbi in bojazni se ne morem iznebiti.«

»Ali se bojiš vojske, ali se bojiš smrti?«

Lovec zmaje z glavo.

»Vojske se ne bojim, ker sem vojak, smrti pa ne uidem nikdar in nikjer.«

»Kaj pa te teži, da niti ne moreš govoriti? Ali ti morda lahko pomagam jaz?«

Lovec jo pogleda.

»Lenica, samó ti mi moreš pomoči, ako mi hočeš.«

»Samó jaz? — Govóri, rada storim vse, ako le morem!«

»Lahko. Veliko lože bi se napravljajal odtod, če bi védel, da se v tem ne omožiš.«

»Jaz da bi se omožila? — S kom?«

»Snubači pridejo, in oče te dá njemu, kateri mu bode ugajal.«

»Ali če ne bode všeč meni?«

»Vprašal ne bode nihče, prisilili te bodo.«

»Mene ne prisilijo nikdar, ženina sem si izbrala po svoji volji in po svojem srci.«

»Lenica, ali te je resna volja vztrajati pri svojem sklepu?«

»Res nečem nikogar drugega nego tebe!« Rekši se ga oklene.
»Prisežem ti, ako hočeš.«

»Prisezati mi ni treba, samó obetaj mi, da me počakaš in da se ne omožiš, predno ne zveš, da sem mrtev.«

Nestrpno čaka nje odgovora.

»Prisege nečeš? Dobro! Čakala te bodem brez nje, dokler se ne vrneš zdrav in vesel.«

»Lenica!« vzklikne lovec in jo iskreno objame. »Tvoje besede so mi dale novih močj.«

Deklica pa sname z vratú črn trak, na katerem visí zlat križec, in ga natakne njemu na vrat.

»Ná, Egidij! Birmansko darilo je moje kumice. Podarim ti ga v dokaz, da te čaka in ljubi domá preprosta deklica, ki ne mara nikogar drugega nego tebe!«

Lovec pogleda križec, poljubi ga in spravi.

»Jaz ti ne dajem ničesar v spomin, ali spominjal se te bodem sredi vročega boja in tvojo podobo bodem nosil vedno v srci!«

Objameta se in poljubita. Veseli so bili trenutki žalostnega slovesa. —

Sedela sta še precèj časa za očetovim ulnjakom, govoreč o lepi bodočnosti, katero sta menila skoro učakati.

Petelin je že pel, in jutranja danica je že bliščala na nebu, ko sta si podala roke.

»Bodi zdrava in ne pozabi me. V nedeljo pa zmôli záme še kàj molitvic, ker jaz ne bodem imel prilike . . . Ako pa umrjem, no — pa vzemi, kogar hočeš, pa časih se me vender še spomni. — Ljubil, vem, da te nihče ne bode takó kakor te jaz,« pravi ji lovec v slovó.

Deklica se spomni, da gré njen izvoljenec na krvavo vojsko in da lahko za vedno ostane v tuji zemlji.

»Še jedenkrat!« vzklikne strastno, oklene se ga in ga iskreno poljubi. »Z Bogom! In ko pojdeš jutri skozi vas, oglasi se pri nas!«

Lovec krene domov, deklica pa se vrne v hišo. Leže, toda spanec ji neče priti na oči. Bdela je in slike žalostne in vesele so se ji kazale v mislih.

IV.

Drugega dné so se napravljali možjé in mladeniči, katerim je bil poslal cesar pozovnice, na vojsko. Matere in žene so jim plakaje pekle popotnice. Vojaki pa so hodili k sorodnikom in prijateljem ter se poslavljali pri njih, in marsikatera solza je kanila iz očij ljudem, zakaj naše ljudstvo ima mnogo blagega sočutja za svoje ljudi, katere doletí nesreča. In vojska s krutim Turčinom je pač velika nesreča.

Egidijeva mati ni bila še nikdar takó žalostna, tudi takrat ne, ko ji je umrl mož. Najmlajšega svojih sinov je ljubila najbolj in ni hotela iti od njega, dasi se je starejšim sinovom godilo bolje in so jo često vabili k sebi. Sedaj pa mora Egidij kàr nagloma odtod, in videla se ne bodeta skoro. Lahko tudi, da se nikdar več ne vidita. Ta brezupna misel je mučila starko. Vzdiha je, molila za srečno vrnitev, delala in jokala. Moleč je prečula vso noč, in ko je na jutranjem nebu zažarela zarja, vstala je, da pripravi vse, kar je potrebno za sinov odhod. Nobena reč je ni mogla utešiti, zakaj zdelo se ji je, da je s tem dnem pokopana njena in sinova sreča.

Opoldne, ko si Egidij naveže zveženj, vzame mati vodo sv. treh kraljev in ga poškopí, da bi ga obvarovala vseh nesreč. Lovec še jedenkrat izpred hiše pogleda po okolici, od koder se je vesel oziral tolikrat, ozrè se na dom, kjer je prebil mnogo lepih dnij, in nató gresta. Govorita malo, dasi bi si imela povedati toliko kakor še nikdar.

Tožno-milo pogleduje mati od strani sina svojega, vender reči mu ne more ničesar. Bila je prepričana, da čuti in vé za nje materinsko ljubezen. Vedela je tudi, da je ne pozabi nikdar. Opominjati ga ni smela ničesar, saj je bil njen Egidij pošten mladenič. Če sta kaj pregovorila, bilo je le skrbno vprašanje, ali ima to ali óno s seboj, ali želi še česa. Egidij je odgovarjal prav kratko. Prvič je bil žalosten, ker je videl svojo mater takó tožno in brezupno, drugič je imel toliko misliti, da ni mogel nikakor pazno odgovarjati materinim vprašanjem.

Takó dospeta na Sela. Navzlic delavniku so danes vaščani malone praznovali. Postajali so po vasi in po vrtéh, govoreč o grozni vojski, ki je zanesla toliko nemira in žalosti celó v to gorsko zakotje.

»Lovec Egidij gré tudi!« zašumelo je takoj po vasi, ko so nekateri ugledali lovca s prtljago in njega mater.

In ljudje so odpirali okna ali pa prihajali pred hišo, da še jednoč vidijo lovca, katerega so še dôkaj cenili, dasi kmetsko ljudstvo nič kaj ne trpí grajskih lovcev, katere meče z biriči v isti koš. Običaj tega kraja je, da mu podadó vsi znanci roko ter mu vsak dé tolažilno besedo.

Egidij je segel v roko vsakomur, kdor je stal blizu poti in izpregovoril ž njim. Tudi Dragar se mu je nasmihal pred hišo.

»Ali moraš tudi ti?« ogovori ga že od daleč. »Kadar je vojska, ne vprašajo nič, ali si kmet ali v službi grofovi.«

»Vsi smo cesarjevi,« pravi Egidij. »Postava je za vse jednaka. Zdravi, Dragar! Ako sem se vam kaj zameril, pozabite.« Rekši mu podá roko.

»Ej, kaj tisto! Potrpeti moramo vsi in prizanašati drug drugemu. Pa se varuj turške krogle in ne nastavlaj vratú krivi sablji, če hočeš priti domov! Srečno hôdi!«

Egidij seže v roko še Dragarici, ki prihití iz veže, in potem Lenici, ki stoji blede na pragu. Najrajši bi jo bil objel in pritisnil na prsi, toda bal se je Dragarja in se sramoval ljudij, gledajočih od blizu in daleč. Molčé ji stisne roko in ji proseče pogleda v oči. In umela ga je.

»Šopka še nimaš? Vedel bode vsakdo, da nimaš sestre. Ako hočeš, deni si kakovo vejico za klobuk.« Rekši stopi k oknu, odlomi vejico rožmarina in mu ga da. Egidij si ga zatakne za klobuk.

»Lenica, ako se vrnem, ne pozabim tvoje prijaznosti. Zdrava!«

Dragar je bil nejevoljen, da je dala njegova hči lovcu šopek, in zagodrnjal je:

»Brez take reči se pa že prebije. In škoda je rožmarina, ki se lahko posuší.«

Egidij tega ni več slišal. Hči pa se molčé obrne in gré na vrt. Samó Dragarica pravi:

»Saj si tudi ti komaj čakal, da sem ti dala kaj zelenega in rdečega.«

»Vsak človek je jedenkrat v življenji brezpameten,« zavrne jo Dragar in odide.

Ljudje so pa zrlí za lovцем, dokler so ga videli. Menili so se o njem in ugibali, ali se še vrne ali bode trohnel v turški zemlji.

»Škoda bi ga bilo,« zamrmrá prédse marsikatera deklica, ki je že tolikokrat zaman obračala oči za njim in se mu nastavljala. —

Dôli na Robu je čakal velik lestven voz, da odpelje vojake v mesto. Polagoma so se shajali vojaki z gor in iz dolov, spremljani po očetu, materi ali ženi in otrocih. Nihče ni ukal, nihče ni pel. Kakó tudi, ko so se malone vsakomur iskriale solze v očéh! Še jedenkrat so poljubili vojaki svoje roditelje, žene in otroke, stisnili jim roke in potem sedli na voz.

»Z Bogom, molite za nas!« rekali so drug za drugim in tožno zrlí na vrhove z belimi selišči.

Egidijeva mati se oklene svojemu najljubšemu sinu okolo vratú, iskreno ga poljubi in mu pravi:

»Egidij, ne pozabi me! Ako pa kdo umrje, vidimo se ónkraj groba.«

»Dà, ónkraj groba, ako ne tukaj več!« odvrne Egidij, poljubi mater na čelo in ji stisne velo desnico. Otrne si skrivàj solzo, ki mu je porosila oči, in nató prisede k tovarišem. Še jeden pogled na mater, nató požene voznik, in zdajci izgine voz za cestnim ovinkom. —

Lovčeva mati je spela sama od Roba v breg na Zgonče Poljane. Molila je mnogo in iskreno, da bi ji dal Bog srečno učkati sinove vrnitve.

Dragarica pa je tistega popoldne vprašala hčerko, ali jo glava bolí, ker je takó bleđa in zažarjenih očíj, ali kaj ji je.

»Oh, kaj bode, ako se več ne vrne!« vzdihnila je Lenica večkrat prédse in se takoj zgrozila te strašne misli.

Šele sedaj je prav vedela, da je bil samó jeden Egidij na Zgončih Poljanah in da ga ni sedaj več tam in nobenega takega več v vsi župnijil

»Čakala ga bodem, kakor sem obetala, in njegova bodem, ako ga le Turki ne pobijejo!« bil je končni njen sklep.

V.

Na Zgončih Poljanah in v vsi okolici robovski ni bilo po odhodu domačinov na vojsko pravega veselja. Nekaj zató ne, ker so odšli vsi nemirnejši in veselejši, nekaj pa, ker so bili ostali prepazni na vse resnične in neresnične novice, ki so prihajale največkrat grozno pokvarjene gôri v samotne vasí.

Samó mlademu Rakarju s Kališča je vojskina nesreča napravila precèj veselja, in sicer zató, ker je bil med pozvanci tudi grajski lovec Egidij. Toda ne da bi mu privoščil smrt — Bog ne daj! — mladi Rakar ni bil takó hudoben in neusmiljen, ampak vzrok njega veselju je bil ta, ker je prav rad videl Dragarjevo Lenico. Ogovoril jo je bil že večkrat prav izbrano in se ji često pridružil ob nedeljah, iz cerkve gredé, toda — vrag si ga vedi! — deklica je ostala vedno hladna, najsi je še takó gorel zánjo! Bila je prijazna, pa nič več. Ali to ga še ni jezilo najbolj. Ker ni bil slep in gluha, videl in slišal je prav dobro, da se proti lovcu Egidiju véde vse drugače, da vidi ónega mnogo rajši nego njega. Slišal je tudi časih od svojih tovarišev, da z Dragarjevo Lenico ni nič, in celó dekleta so godrnjala, da lovec Egidij ne pogleda nobene druge nego Dragarjevo. To se pa Rakarjevemu Janezu ni zdelo prav nič prav, da bi deklica rajši imela lovca nego njega, sina trdnega kmeta. Često je premišljal, kakó bi se to pre naredilo. In časih, ko je takó jezen mislil to in óno, domislil se je, kakó bi bilo dobro, ako bi kdàj lovca odkod prinesli mrtvega domov, saj potem bi ne mogla Lenica ž njim več biti takó prijazna in bi se morala meniti ž njim, ker bi ne bilo drugih nevarnih tekmecev.

Prav presrčno je bil vesel, ko je zvedel, da gré lovec v Turško Bosno, odkoder se težko vrne. Vender njemu ni bilo končno nič do tega, ali se vrne ali ne, da bi ga le Dragarjeva Lenica v tem dolgem času pozabila, drugo se že vse dobro uredí. Rakarjev Janez je računjal na podporo svojega očeta in očeta Dragarja. Čutil in slišal je nekoliko od strani, da misli oče snaho izbirati pri Dragarji, in kar se je Janezu zdelo najbolje: ponosni Dragar ni bil baje nič nasproten, zakaj vedelo se je, da Rakarji nimajo samó imena, ampak tudi denar, ki je vender več vreden od lepega ženina brez denarja. Zató se je udal mladi Rakar prešérnemu veselju ter ukal in pel po dolih in gričih okrog Svetega Primoža, da je bilo kàr veselje. —

Dragarjeva Lenica pa je bila nekamo tožna, in nobena reč je ni mogla prav razvedriti. Časih je toplo molila za Egidija, da bi se srečno vrnil z vojske. Ob nedeljah popoldne je često prišla k žalujoči lovčevi mamici v samotno hišo in jo izpraševala, ali kàj vé o Egidiji. Starki je dobro dela skrbnost deklčina, in rada se je pomenila ž njo. Pripovedovala ji je o preljubem svojem sinu in tožila, kakó ji je silno dolgčas po njem. Kadar je prišlo pismo iz daljne Bosne, pokazala ga je tudi Lenici. Rada ga je čitala deklica, saj je bilo pismo pisano od nje-gove roke, in naročala je, naj ga mati v pismu pozdravi v nje imeni. Postarni materi se je nekaj dozdevalo, ali ker je svojemu sinu privoščila

vse najboljše, pisala mu je vselej, da izprašuje Dragarjeva Lenica po njem in da ga pozdravlja. To pa je bila velika tolažba za trpečega vojaka v negostoljubni deželi. —

Ko se je vračala Lenica neke nedelje od Egidijeve matere, srečal jo je Rakarjev Janez, ki je spel s Sel domov na Kališče.

»Kje si bila?« vpraša jo in ji zastopi pot, da ne more dalje.

Lenica odgovori odkritosrčno:

»Vasovala sem pri lovčevi materi.«

Janez osupne, in ujezi ga njen odgovor.

»Saj lovca ni več domá; po kaj hodiš tja gôri?«

»Eh, kaj, k njegovi materi, ker je sedaj ubožica sama in ji je dolgčas.«

Rakar ne vé kaj odgovoriti.

»Zakaj pa imaš tistega Egidija rada? Zakaj?«

»Kdo pravi to?« odgovori Lenica v zadregi in hoče dalje.

»Z menoj sevé nisi takó prijazna, kakor si bila z ónim, in nečeš nekoliko z menoj postati. Dobro, grem pa s teboj.«

»Le pojdi, saj ti nihče ne brani! Prijazna sem pa s teboj takó kakor z vsakomer.«

Rakar se obrne, in oba gresta dóli na Sela.

»Nič se ne jézi, saj ne mislim hudo. Rad te imam, pa bojim se záte, ker zmirom pravijo, da te je že ta prešmentani lovec premotil. Sam sem videl, da je bil ob nedeljah vedno za teboj. Sedaj je šel, hvala Bogú, in Bog daj, da bi ga vzela vojska!«

»Oh, kakó pregrešno govoriš!« posvari ga užaljena deklica. »Kaj ti je na poti, da mu privoščiš smrt?«

»Na poti? Nič! Samó obetaj mi, da ne bodeš več govorila ž njim, pa naj se vrne še zdravejši, nego je šel!«

»Oh, Janez, Janez, kakšne govoriš danes! Prepoveduješ mi celó govoriti z Egidijem! Béži, béži! Kdo bi bil takó neusmiljen in oduren? Prijazna moram biti z vsakomer.«

»Eh, ti Lenica, danes me ne umeješ kár nič, ali pa nalašč zaobrneš besedo. Čakaj, razložim ti prav po domače, da bodeš vedela!«

»No, kaj?«

»Lenica, glej, to je takó. Naš oče so mi rekli nekoč: ‚Janez, kadar te bode mo ženili, pojdem na Sela k Dragarju po nevesto. Tam se bode dobila lepa, dobra in petična nevesta!‘ Jaz sem bil pa zadovoljen, ker sem se spomnil tebe, in prikimal sem jim. Iu dejali so še: ‚Kadar bode čas, pa naredimo svatbo táko, kakeršne še ni bilo

na naših Poljanah! In jaz sem bil zopet zadovoljen. Naš oče in vaš oče, pa vem, da sta tudi že zmenjena, saj sta vedno skupaj.«

»Oh, kaj se meniš o svatbi! Ako se misliš oženiti, moraš si že drugje poiskati neveste, zakaj padlo bode še mnogo dežjã pa naših gorah, predno se omožim, ako se sploh kdãj.«

»Tega pa nič ne govôri, Lenica! Omožila se bodeš prav res. Mene braniti se pa tudi nimaš za kãj. Glej! Mlad sem še bolj nego óni Egidij. Denarja imamo pa pri nas toliko, da se ti ne bode godilo slabo, in oče in mati sta tudi takó dobra, da bi ti ne storila kãj zlega.«

»Saj nič ne pravim. Vidim, da si še mlad. Tisto tudi vem, da imate denarja dosti, očeta vašega in mater pa poznam dobro, saj sta večkrat pri nas. Omožila se bodem pa takrat, kadar se zljubi meni in nič prej, in Egidija mi nikar ne očitaj! Ako sem govorila ž njim, ni to nič hudega, saj govorim tudi s teboj in z vsakomer, kdor me ogovori!«

Janez ujame nje desnico in jo stisne. Ni mu je izmeknila, a desnica je ostala mrzla, kakor je bilo njeno srce mrzlo zanj. Staro prijateljstvo je bilo med njiju roditelji, in prijazna je bila zató Lenica ž njim, ker drugače ni mogla, saj ji ni storil ničesar žalega.

»Danes je takó lepo kakor že dolgo ne,« méni Rakar.

»Lepo je; na travnikih vse cvetè, na polji pa rumení žito,« pravi Lenica in obrne oči po bregu.

Rakar pa iskreno drží njeno roko, in srce se mu topí od veselja in zadovoljnosti, zakaj takó srečen ni bil še nikdar.

Prekratka je bila Rakarju pot, in danes bi bil šel z Lenico čez hribe in doline do konca svetã, ako bi le hotela iti ž njim.

Stisne ji poslednjič roko in pravi preprosto:

»Moja bodi in kadar hočeš, naprosim očeta, da mi izročé posestvo! Branili, vem, da se ne bodo.«

»Eh, Janez, povedala sem ti že, da se mi nič ne mudí. Oženi se pa, kadar se hočeš!«

»Kadar ti hočeš,« pravi odhajajoči Lenici, ki hití, da se iznebí nadležne družčine.

»Ako čakaš moje volje, postaraš se, predno se oženiš!« zamrmrá prédse Dragarjeva hči, ko začuje zadnje Rakarjeve besede.

Rakarjev Janez pa je počasi spel nazaj po poti. Sladka čustva so ga nauđajala, in po glavi so mu rojile lepe in srečne misli. Pred očmi mu je bila lepa podoba mlade Dragarjeve hčere. Nič več se ni hudoval na lovca Egidija, saj je bil prepričan, da ga ima Dragarjeva Lenica vsaj nekoliko rada, lovca pa nič več!

(Dalje prihodnjič.)

Svatba na Selih.

Povest. Spisal Podgoričan.

(Dalje.)

VI.

akar ni bil še star, toda često ga je mučila bolezen in ga zadržavala v hiši; no, okreval je še vselej. Ali prišlo je nestalno jesensko vreme, ko popoldne solnce pripeka, zvečer pa tuli mrzla burja. Taka vijavica je zalotila starega Rakarja, ko je nekoč spel z Roba in je bil ves pregret od slabega pota. Zazeblo ga je do kostij in gostila se mu je kri po žilah. Komaj je prišel domov, kjer je takoj legel v posteljo. Zaman mu je kuhala žena različne rože, zaman je bilo vsako mazilo: slabel je od ure do ure. Spravil se je z Bogom in dal napisati oporoko, da je takó uredil svoje reči. Peti dan potem je bil že mrlič. Tožila je žena in vila roke, otroci so jokali in klicali očeta, ljudje pa so hodili kropit in milovat nesrečno družino. Pri Svetem Primoži je zvonilo, in takisto je zvonilo na Robu, da se je brž razneslo: »Starega Rakarja ni več.« Ko so ga nesli gôri k Svetemu Primožu, vila se je za krsto dolga vrsta pogrebcev – ljudje vedó, kdo ima denar!

Po poslednji volji očetovi je gospodaril poslej na Rakarjevini najstarejši sin Janez. Njegovo je bilo vse: hiša, njive, travniki, živina in denar, le mlajšim bratom in sestram bi moral izplačati zapisano doto, kar bi ga pa itak ne težilo, saj je imel pokojni oče že pripravljeno za vsakega.

Po očetovi smrti je bilo pri Rakarji precèj drugače. Mladi gospodar ni imel skoro komu gospodariti. Bratom in sestram ni bilo več do dela kakor prej, mati pa je molila za možem in bolehalo od žalosti. Sosedje so nagovarjali mladega gospodarja:

»Janez, oženi se, takó ne bode nič! Mati ne more, drugi te pa ne slušajo!«

»Res, takó bode najbolje,« dejal si je mladi Rakar. Misлил je vedno na Dragarjevo Lenico, katero si je bil že izvolil iz davna. Reči ni mogel, da ga ljubi, vedel pa je, da mu je prijazna in da ga rad vidi nje oče. To ga je hrabrilo, in v svesti si je bil, da bode Dragarjeva Lenica skoro njegova žena.

Naposled omeni ženitve celó mati njegova, ko ji je potožil, da nima kdo delati.

»Takó je povsod,« pravi mati. »Dokler živí oče, pridni so otroci, potem pa skrbi vsak záse. Najbolje storiš, ako se oženiš.«

»Ali bi vam bilo ljubo?«

»Meni? — Zakaj ne? Saj drugače niti ne more biti. Oženi se! Izberi si pridno ženo in glej, da ne pride k hiši prazna, da bode imela polne skrinje blagá in lepo doto. Oče je časih mislil, da bi Dragarjeva Lenica ne bila napačna; tudi meni se zdí pridna. Ako ti je po volji, pa pojdiva s strijcem k Dragarju in zmenita se!«

Janezu zaigrá srce od radosti in sreče.

»Storim po očetovi volji in vaši želji,« méni vesel. »S strijcem pojdeva na Sela, in zmenimo se, da še pred zimo uredimo, česar treba.«

Prihodnje nedelje na večer prideta Rakar in njega strijc na Sela snubit lepo in imovito Dragarjevo hčer. Dragar je že vedel, kdo pride danes v hišo, zakaj Janezov strijc se ni mogel premagati, da ne bi črhnil Dragarju o snubitvi.

»Le pridita,« menil je Dragar, in zató je šel strijc mirnega srca, saj mu ni bilo treba misliti, kakó bi mehčal in nagovarjal očeta, kateri bi rad dal hčer, denarja pa ne.

Rakar pa je mislil na lepe dni, katere bode živel ob lepi ženi. Do tega mu ni bilo, kakó bode govoril, da se prikupi Dragarju, Dragarici in Lenici. Nadejal se ni nikakih izgovorov, nobenih ovir.

Lenici zatrepotá srce in mraz jo pretrese, ko vstopita Rakar in strijc. Slutila je le predobro, kaj pomeni njiju prihod. Na pozdrav Rakarjev je komaj odgovorila, toda proseče je pogledala mater, ozrla se v zadovoljnega očeta.

»Strezi, Lenica!«

Očetrov glas jo vzdrami. Urno vstane in pregrne mizo z belim prtom, mati pa prinese vina in kruha. Skrbna mati namigne hčeri in ji šepne, naj premeni krilo in predpasnik. Lenica sluša in gré urno v shrambo. Dolgo se je mudila ondu, takó dolgo, da jo je morala mati poklicati v hišo. Rosne so ji bile črne oči, v lice pa je bila bleđa; nič ni bilo tistega veselja, kakeršno naudaja hčere, kadar pride težko pričakovani snubač.

Tretjič je že krožil kozarec okolo mize, in trikrat je morala Lenica omočiti ustnice v rujno vince, vendar pa so še vedno govorili o vremeni in letini, dasi je Rakar strijca suval, naj vendar že izpregovorí potrebno besedo.

Pokašlja strijc, popraska se za ušesi in pričnè:

»Kaj bi vam pravil, po kaj sva prišla, saj ste itak bržkone ugenili.«

Dragar prikima.

»Na Rakarjevem domu nimajo gospodinje. Prišla sva k vam vprašat, ali daste Lenico na Rakarjev dom za gospodinjo in Janezu za ženo?«

Janez pogleda Lenico, toda ne vidi ji v obraz, ker ga je povesila.

»Hm, to se pravi, Janez bi se rad oženil?« méni Dragar.

»Kaj pak, če hoče imeti gospodinjo. No, Janez, sedaj pa le sam govôri, navrnil sem že jaz,« pravi strijc.

»Vi, oče, in mati Dragarjeva, snubit sva prišla vašo Lenico. Za ženo mi jo dajte, saj veste, da mi je je treba! Poznate me, gospodarim že sam, dom imam lep, denarja dovolj, mlad sem, vašo Lenico imam rad, kar sem ji povedal že večkrat,« pobaha se Janez.

Dragar se nekoliko nasmehne in zažvenketá v žepu s srebrnim drobižem, češ: »Tudi mi nismo suhi.«

»Takšni ste mladi ljudje! Vse se že prej zmenite, potlej šele vprašate stare,« očita Dragarica in pogleda hčer.

»Ej, Lenica, kaj se sramuješ in skrivaš obraz, saj vem, da ni bilo nič slabega! Vesela bodi in prisedi k Janezu, ako hočeš,« potolaži jo mati, misleč, da se hči sramuje.

Toda hči je ne sluša, nego molcé obsedí na mestu.

»Torej kaj bode in kakó?« povzame strijc.

»I glejte, kakó? Dote ji dam toliko, kakor sem nekoč že omenil, in svatbo napravim.«

»Ali sta oba zadovoljna, ti in mati?«

»Morava biti, ker ni drugače. Saj vidiva, da Janez ne more biti več sam. Vprašajte še dekliča, ali hoče iti!«

Toda Janez ni imel prave besede, da bi jo vprašal in strijcu je bil jezik preokoren.

»Lenica, pa reci, ali greš ali ne greš z Janezom na Kališče?«

Zvezdica upanja se ji zablíšči, ko začuje zadnje očetove besede. Nadejala se je, da bode res takó, kakor se sama odloči.

»No, Lenica?«

»Domá ostanem, ne omožim se,« izpové Lenica dôkaj odločno. Snubca osupneta, Dragar pa se jezno obrne k hčeri.

»Kaj bledeš? Ali meniš, da so prazne marne?« zareži oče.

»Glej jo! Ves čas se véde takó, kakor bi že komaj čakala Janeza, naposled pa táko pové! Reci, reci, saj vidiš, da komaj čaka!« pri-ganja mati.

»Rekla sem, da se sedaj ne omožim in pri tem ostanem.«

»Sedaj ne? Kdaj pa? Janez ne utegne čakati,« zarohní oče.

»Janeza ne maram! Poišče naj si je drugje!« zavrne ga Lenica pogumno.

»Lenica!« izpregovorí Janez malodušno. »Ali je vse laž, kar si mi govorila?«

»Laž? Zakaj? Ali sem ti kdaj rekla, da bodem tvoja? Povej!« Janez umolkne in iz nova pomisli vse, kar mu je kdaj povedala. Dragarju pa zalije kri obraz, in huda jeza vzkipi v njem.

»Reci, da greš! Sicer« . . . zakričí takó ljuto, da se deklè kàr zgane.

Zbere vso srčnost in pravi:

»Ne silite me! Janeza ne maram in ga tudi ne morem vzeti!«

Oče pa plane izza mize in zamahne z desnico na hčer.

»Tepel je ne bodeš!« vikne žena in se postavi pred hčer. Janez pa prime Dragarja za roko:

»Pustite jo! Pomenimo se lahko iz lepa!«

Ali ploha zlih besed se vsuje iz očetovih ust na nepokorno in svojeglavo hčer.

»Ha! Le čakaj, videli bomo, ali vzameš Janeza ali ne. Ná, Janez, pij! Pa vesel bodi in ne poslušaj nje govoričenja; saj še ne vé, kaj govori!« pravi Dragar in postavi pred Rakarja kozarec z vinom.

Janez pa je predobro vedel, da Lenica takisto misli, kakor govori, zakaj izdala se je z besedami, da ni še pozabila lovca Egidija, kakor si je mislil Janez. Omenil bi bil rad, da Lenica bržkone misli na Egidija, toda ni hotel, ker bi Dragar preveč zbesnel.

»Oh, Lenica, kakšne preglavice nam napravljaš! Nikar ne bodi takó svojeglava in lepo se pomeni z Janezom, da ne bode zastonj hodil sem dólí,« govori mati hčeri na srce.

»Kaj ji govoriš takó medeno? Pústi jo, kdo se méni za nje trmol! Omoži se takrat, kadar bodem jaz hotel, in tistega vzame, kogar ji pokažem,« odloči Dragar in izprazni kozarec.

Lenica se pa še neče udati. Vstane in stopi malone prav pred očeta.

»Sklenite, kar hočete! Toliko pa vam povem, da se sedaj ne omožim, do tega me ne more nihče prisiliti!« pové očetu. »Ti, Janez, izberi si drugo, ako se hočeš oženiti! Snubi óne, katere se rade omožé!«

Po teh besedah zbeží iz hiše. Dragar hoče za njo, toda pridržé ga, češ, da bi ji kaj ne naredil. Rotil pa se je na svojo besedo, da

ne bode nikogar drugega nego Rakarjeva, naj jo pride snubit sam grof ali pa cesarjev sorodnik. Kar je dejal, ostane. Dragar še ni lagal.

»Saj ne bode vedno taka! Jutri bode že boljša,« tolaži mati, videč, da Janez ni nič vesel.

»Zakaj pa nama niste povedali, da se brani? Rajši bi ne bila prišla, da bi ne bilo take sramote. Naka, kaj takega pa še nisem čakal,« godrnja strijc.

»Meni se niti sanjalo ni, da bi se ne hotela omožiti, in zato je nisem nič vprašal. Toda na mojo vero, ná mojo roko! Naj se brani ali ne, Janez, tvoja bode, nič se ne jézi! Pokažem ji, kdo je nje oče!«

»Pa malo odlóži, Janez, ako moreš,« méni Dragarica in za njo strijc.

»Saj moram, ker ni drugače. Siliti je ne kaže, Bog zná, kaj bi še bilo! Počasi bode že mislila drugače.«

»Janez, kadar hočeš. Ali sedaj ali pa pozneje. Samó reci, kdaj gremo k notarju!« pravi Dragar.

»Pozneje kdaj,« méni Janez. »Ako prej ne, pa pred pustom; bodem že kakó prebil.«

S tem so bili vsi zadovoljni. Sklenejo molčati o vsem, da bi se ljudje kaj ne zgledovali in ne govorili več, kakor je res.

Janez pa je bil vender jezen, da se ga Lenica takó brani. Nikdar si ni mislil, da bi lovca res takó ljubila.

»Oh, da bi ga le nikdar več ne bilo nazaj!«

Zvečer se vrneto domov, oba jezna. Strijc je godrnjal vso pot, da ne pojde nikdar več snubit.

Dragar pa je rojil na ženo in ji očital, da je le ona kriva, če je deklè takó svojeglava! —

VII.

Lenica je morala od ónega večera mnogo prebiti, zakaj oče je vedno režal nánjo, mati pa je bila osorna kakor še nikdar in nič drugega ni hotela zvedeti od hčere, nego zakaj Rakarja ne mara. Lenica sevé, iz prva ni hotela povedati; ko pa le ni več vzmogla vsakeršnega natolcevanja, osrčila se je in ko nekoč očeta ni bilo domá, razložila je, kakó in kaj.

Mati se zeló začudi, zakaj da bi nje hči količkaj mislila na ubožnega lovca, kaj takega se ji še zdelo ni!

»A takó je vsa ta reč!« izpregovori mati, ko Lenica umolkne. »Zató ne maraš vzeti Rakarja, ker si zmenjena z drugim? No, to je lepo, da take pregrešne reči počenjaš z lovцем.«

»Mati, pregrešnega ni bilo nič! Rada ga imam in on mene, bolj nego ta Rakar, in obetala sem mu, da ga vzamem, ako me zasubi.«

»Taka si? Veš, deklè, iz tvojega obetanja ne bode nič, kaj pa misliš? Veš, da bi se mi ljudje smijali, ako bi vzela ubogega graščinskega lovca! Midva z očetom tega ne dopustiva. Lovca si le izbij iz glave! Boljšega pač ni nobenega, nego je Rakarjev Janez.«

»Mati, slušala sem vas vselej, ali v tem vas ne morem. Z drugim vem, da ne bodem srečna kakor z Egidijem. Čakala ga bodem, dokler se ne vrne.«

»Ej, ne govôri takó brezpametno! Koliko se je že obetalo, pa se ni storilo! In meniš, da te Egidij še ni pozabil? Res utegne misliti náte! Béži, béži! Rakarju naročimo, da si pri volji, pa pojdemo pismo delat.«

»Mati, ne silite me, da bi prelomila svojo obljubo!«

»Kaj, svojo obljubo? Kaj pa moreš ti obljubiti? Ali misliš, da je taka obljuba veljavna, ki ni premišljena? Itak si še premlada, in taka obljuba ne veže.«

»Le silite me, ali to vam povem, da se bode te kesali. Z drugim ne grem v cerkev nego z Egidijem, dokler je živ.«

»Kaj pa, če ga ubijejo na vojski?«

»No, tedaj se pomenimo drugače.«

Mati pomisli, in zdí se ji mogoče, da umrje lovec Egidij v hudi vojski, kar bi se ji jako ustreglo; Lenica bi potem rada vzela Rakarja.

»Lenica, prav ni bilo, da si se pečala z lovцем. Opuščam ti, ali očetu nikar nič ne črhni, ker bi te nalašč dal Rakarju. Ti ga še ne poznaš. Nanj pa več ne misli, saj vidiš, da iz tega ne more biti nič dobrega.«

Mati se je bala za hčer, da bi si kaj ne naredila, ako bi jo prisilili vzeti Rakarja. Prav takó se je bala, da bi ne zvedel mož za hčerino razmerje, ker ga je dobro poznala. Nadejala se je, da se lovцу kaj pripetí in da ga hči pozabi.

Lenica je imela, kar se tiče matere, poslej mir, oče pa je bil tudi nekoliko boljši, ker se je bližal advent in je bilo za ženitev že malone prekesno. Ali to je dejal, da pred pustom mora biti, naj se Lenica kuja ali ne.

O lovci Egidiji ni zvedela Lenica ničesar več, zakaj njega materi je bilo presamotno na Podmolu, kjer jo je vse spominjalo sinú, in preselila se je k starejšemu sinu v Čušperk, kakor jo je vabil že tolikokrat. Po nje odhodu ni imela Lenica nikogar, ki bi ji kaj povedal o Egidiji. Nestrpno je čakala vsake novice z bojišča. Sedaj so povedali, da je óni ranjen, drugega so ubili, in strahoma je čakala, kdaj povedó kaj o Egidiji, in molila je iskreno, da bi se mu ne pripetilo kaj hudega. —

Lovec Egidij ni bil v Bosni, kjer so bili iz večine naši domači vojaki, ampak pri svojem lovskem polku v Hercegovini, sam iz domačega kraja, da se mu je še bolj tožilo po domovini. Časih je pisal materi, ali kaj, ko je takó malo utegnil in so pisma zaradi velikega vojnega nereda prihajala in odhajala kaj neredno ali pa celó izostala. Komaj je čakal, da bi bila končana vojska in bi bil odpuščen, da bi pohitel domov. Vsak napad na sovražnika, vsako prasko je pozdravil kaj veselo, zakaj sleharna zmaga ga je bolj približala domovini. Kadar pa niso preganjali sovražnika in so počivali v taboru, zamislil se je in duh mu je vzplaval v domači gozd, k materi in naposled k Lenici.

Ta pa ni marala za nikogar drugega. Zaman se ji je dobrikal Rakar, odbila ga je, dasi se je potezal zanj neizprosni oče in ji je prigovarjala mati, naj ga vzame. Kar je obetala svojemu ljubljencu, to je hotela izpolniti, naj se ji protivi ves svet.

Rakarjev Janez se je iz prva hudoval, ker je takó odločno zavrnila njegovo snubitev, bil je pa tudi takó svojeglav, da je hotel zvršiti svoj namen. Pri tem sta ga vodili strast in želja, da bi imel lepo, dobro in imovito ženo in gospodinjo. Zamudil ni nobene prilike ogovoriti Lenico in se ji priljubiti; še bolj pa je stregel Dragarju, zakaj vedel je dobro, da se bode morala naposled Lenica takó omožiti, kakor bode hotel oče.

Smijal se je Časih Dragar in dejal:

»No, Janez, ali si še kaj hud, ker te je Lenica takó odbila? — Veš, meni je žal in — saj drugič te izvestno ne bode, za to hočem poskrbeti.«

»Eh, kaj, saj ni takó hudo, počakam jo, da je bode volja, in takrat, mislim, da ne pridem brez uspeha.«

»No, menim, da je ne bodeš čakal predolgo. Pred pustom pridi, takrat se dogovorimo, naj je Lenica take ali inake volje! Veš, ženske imajo Časih posebne muhe, no, pa tega se skoro prepričaš. Le pogum in glavo pokonci, dokler si še prost!«

»Kaj pa, če gleda za drugim?«

»No, mislim da ne; ako bi pa bilo res, zapojem ji táko pesem, da ji bode sedem let zvenela po ušesih. Oh, Bog obvaruj!«

In ko je Rakar spoznal, da bi se Lenici ne godilo dobro, če bi oče količkaj slutil na Egidija, sklenil je, da le v največji sili uporabi svojo skrivnost. Kakó bi se potem živelo v zakonu, tega sevé ni pomislil, in takisto ni pomislil, da prenapeta struna počí.

Toda naposled ni bilo treba nikakega izsiljevanja!

(Dalje prihodnjíč.)

Svatba na Selih.

Povest. Spisal Podgoričan.

(Dalje.)

VIII.

Vojska v Bosni in Hercegovini je bila končana. Vsa dežela se je rada ali nerada uklonila dvoglavemu orlu, ki je ponosno plapolal na trdnjavah, stolpih in gradovih ter pričal, čegava je zemlja. Mnogo krvi se je prelilo, predno je bil sovražnik ugnan ali končan; pre-mnog junak je na veke zaspal v osvojenih deželah,

Okolo Božiča so se vračali starejši vojaki v rodne kraje. Po vseh vaséh in seliščih pod temnim Mokricem in prijaznim Svetim Primožem so se jih razveselili domačini, najsi so prišli nekateri bolni, bledi in suhi. V Bosni sta ostala samó dva, in sicer bivši hlapec na Robu in graščinski lovec Egidij. O prvem so povedali, da je pal pri Jajci, o lovcu Egidiji pa niso vedeli ničesar in so sklepali, da je tudi ubit, ker bi se bil sicer že vrnil; mogoče pa tudi, da leži kje v bolnici. Po prvem niso kàj žalovali, za Egidijem pa so ugibali, kdo mu bode naslednik v službi, zakaj vedeli so vsi, da lovčeva hiša na Podmolu ne ostane dolgo prazna. Žal je bilo ljudem toliko za njim, ker so vedeli, kakšen je bil, vedeli pa niso, kakšen lovec pride za njim.

Samó Dragarica, ki se je jako bala za hčer, če bi se vrnil Egidij, oddehnila se je in dela sama v sebi:

»Oh, vender! Hvala Bogú! Škoda ga je; pa vender, božja volja je. Prebil je, nas pa še čaka!«

Toda Lenica ni mislila takó. Obleдела je, ko ji je mati povedala o Egidijeви smrti, in solze so jo oblike. Sedaj šele je čutila vso lju-bezen do lepega lovca. Zaihtela je, da se je zasmilila celó materi.

»Ej, béži, Lenica! Kaj bi se jokala? Saj ni tvoj brat, in božja volja je bila, da je ubit. Obriši se, da ne zvé oče, kakó jočeš za njim!«

Lenica pa jo pogleda in pravi:

»Zvedó naj vsi! Egidija sem ljubila, kakor ne bodem nikogar drugega. Ne bojim se nikogar, saj nisem storila kàj slabega.«

In gré, da se izjoka in da pomoli za njega dušo. In ko pre-mišlja vse, zazdí se ji, da Egidij ne more biti mrtev, in v tej misli jo potrja še več rečfj. Tisti, ki so se vrnil z vojske, niso bili ž njim

skupaj in zato ne morejo vedeti kaj določenega. Vrhu tega bi moralo priti pisanje do županstva, kakor je prišlo tudi za Čopovega hlapca, da je res ubit. Ta dva precěj tehtna razloga sta ji zeló podprla upanje. Mislila je, da je bržkone bolan, da pa se po bolezní zdrav vrne v domovino. In sto lepih nadej se ji vzbudí ob tej misli.

Mati je bila prav vesela, opazivši, da Lenica ni več takó tožna, kakor je bila prve dni, ko ji je povedala za Egidijevo smrt. Mislila je, da bode zadovoljna z Rakarjevo snubitvijo, in zato ji je nekaj dnij po novem letu skrivnostno šepnila :

»Lenica, pripravi se, o Sv. treh Kraljih pridejo snubači.«

»Kdo ?« vpraša Lenica preplašena.

»Ej, glej jo, kdo? Rakar! Grdo se je držal, ko si ga jeseni odbila takó odločno, pa te ima venderle rad, da pride zopet póte. Le glej, da ga bolj razveseliš!«

Lenica je bila sedaj v novi, še hujši stiski nego kdaj prej. Predobro je vedela, da se bode morala sedaj udati očetovi volji, ako pride Rakar pónjo. — Brezupnost ji je obhajala srce, in ugibala je noč in dan, kakó bi se izmotala iz te zadrege. Naposled se domisli nečesa, kar se ji zdí najbolje.

Dva dni pred Svetimi Kralji se zaprè v sobico pod streho, kjer so hranili obleko in druge reči, in napiše v mrazu takšno pismo :

»Ljubi Egidij!

Ne vem, če te dobí moje pismo, ker vsi pravijo, da si mrtev. Samó meni živí upanje, da si še živ. Obetala sem ti, da te počakam, dokler se ne vrneš. In ta obet hočem izpolniti, bodisi karkoli. — Pomisli, koliko moram prebiti! Jedenkrat me je že snubil Rakar, ali odbila sem ga na očetovo veliko jezo in materino nejevoljo, sedaj pa zopet pride pojutrišnjem. Upirati se ne morem dlje, ali če dobim tvoje pismo, povem vsem, da sem tvoja, in potem me ne prisili nihče vzeti njega, dasi sem slabotna ženska. — Prosim te, odpiši mi takoj, ker le potem se more zvršiti moja in tvoja volja in želja. Upaj, kakor upam jaz, da se izide vse dobro! Pridi skoro! Pozdravlja in poljublja te tvoja zvesta Lenica.«

To pismo zapečati in zraven napiše drug listič:

»Ljuba mati!

Ne čudite se preveč, da vam pišem. Prosim vas, pošljite to-le pismo précej svojemu sinu Egidiju, če še živí! Dobiti ga mora. Naročite tudi temu, ki to pismo prinese, ali res veste, da Egidij ni mrtev! Pozdravljam vas in ostajam vaša

Dragarjeva Lenica.«

Ko sta ti pismi dobro zaviti in zapečateni, poišče človeka, kateri je bil znan daleč na okolo pod imenom Selski Matija. Domá je bil s Sel in se je prišteval beračem. Hodil je z maliho po svetu, in ljudje so mu radi dajali jesti in še kàj drugega, ako je hotel, zakaj radi so imeli Selskega Matijo, ki je bil vedno vesel in je vedel cele bukve čudnih historij. Dragarjevo Lenico je imel rad, zakaj kadar je bil v rojstveni vasi, spal je največ v Dragarjevem hlevu, in domača hči je bila kàj prijazna ž njim in mu še često kàj dala tečnega za zobe in želodec. Zató je ni mogel nikdar prehvaliti in je vedno pravil, da jo tisti zadene, ki vzame Dragarjevo Lenico, zakaj take ni v vsi komisiji.

»Matija, časih si dejal, da me imaš rad, ali me imaš še kàj?« nagovori ga Lenica.

»Rad te imam, kolikor te smem imeti in kolikor ti pustiš, saj veš, da sem beraškega rodú!«

»Bodi, kar hočeš, hvaležna ti bodem, ako mi ustrežeš.«

»Rad, le povej, kaj imaš in kaj hočeš.«

»Ali pa bodeš molčal, da nihče ne zvé?«

»Hihi, Lenica, ali je takó, da ne smé nihče zvedeti?« zareži se Matija in pokaže dve vrsti belih zób. »Očetu povem, da skrivne pošte pošiljaš, pa bode zopet ropotal, Lenica pa jokala! No, no, ne bodi žalostna, saj se samó šalim; le povej, kaj imaš na srci, in jaz povem prav takó tvojemu srčku, kakor naročiš! Ej, stari Matija vé dobro, kaj so mladi ljudje, hihi!«

»Ali greš na Čušperk do Egidijeve matere?«

»Nekamo daleč je, pa záte grem, kamor veliš!«

»To pismo ji ponesi in vprašaj jo, ali še žíví Egidij! Ako pové, da žíví, daj ji pismo, ako pa je mrtev, izróči ga zopet skrivaj meni! Podvizaj se in kadar se vrneš, zmeniva se za potnino.«

»Ej, Lenica, sedaj pa vem, zakaj si se jeseni Rakarja takó branila! No, no, lepa deklica ima vselej lepega fanta rada, in ti pa Egidij sta lepa, kakor ni vsak!«

»Ne múdi se nikjer!«

»Kaj še! Zvečer je pismo že v Čušperku v pravih rokah.«

Lenica gré na delo, Matija pa se odpravi. Obleče se v najboljšo beraško obleko in vrže novo maliho čez rame.

»Matija, kam pa na praznik?« vpraša ga Dragar, stoječ na pragu.

»Koledovat!« méni Matija in se zareži. »Na Svetih treh Kraljev dan režejo gospodarji poprtnik, in jaz bi bil vender še kje rad poprtnika deležen, saj pri vas, vem, da me počaka, kakor me je vselej. Vsakemu družinčetu svoj kos!«

Še tistega večera je imela Egidijeva mati pismo v rokah in se je čudila. Izpraševala je Matijo, kaj je novega na Selih in pri Dragarji, toda Matija ni povedal mnogo, ker ni vedel ali pa ni hotel. Drugega dne je poslala mati pismo na sina, kateri je še živel, toda si je zdravil rane v bólnici nekje v dalmatinskem mesteci, kamor so ga bili prepe-ljali iz Ercegovine.

IX.

Rakarjev Janez je bil jako vesel, ko je zvedel, da je umrl lovec Egidij, ki mu je delal toliko napotja. Takoj o novem letu je zopet vprašal očeta Dragarja, če smé priti snubit.

»Le pridi!« dejal je Dragar. »Sedaj ne prideš zastonj in strijcu povej, da ga ne bode treba biti sram!«

Da bi bilo še bolj gotovo, pokliče Dragar na večer pred Sv. tremi Kralji svojo hčer in jo odvede v sobico. Lenica je slutila, kaj bode. Sklenila pa je privoliti v Rakarjevo ženitev, toda le proti temu, da se svatba odloži na zadnje predpustne dni, češ, morda pride v tem Egidij in potem se vsa reč kakó presuče.

»Lenica«, prične oče, »zadnjič, ko te je snubil Rakarjev Janez, razjezila si me na vso moč, ker ga nisi hotela. Mislil sem te prisiliti, toda premislil sem si, češ, da se spametuješ Jutri pride zopet, in to ti rečem, sedaj ne pride zastonj. Ako se sama ne obljubiš, obljubim te jaz. Sedaj ni nobenega izgovora. Janez je dober in imovit, da bolj-šega ne najdeš. Let pa imaš tudi že dovolj za možitev. Povej, ali ga vzameš rada ali nerada?«

Začudi se oče, ko vidi, da je hči takó mirna.

»Ker ni drugače, vzamem ga,« odgovori Lenica ravnodušno.

»Takó je prav, nikdar se ne bodeš kesala!«

»Oče, ali mora biti takoj poroka?« vpraša Lenica po kratkem molku.

»Najbolje, če se précej vzameta; veš, gospodinje mu je treba.«

»Toliko časa je že prebil, naj pa še počaka dva tri tedne, da ne bodo govorili ljudje: ‚Komaj sta čakala predpusta‘.«

»No, to je že jedno, teden prej ali pozneje, da ga le vzameš. Glej, da se jutri lepo oblečeš in da si prijazna ž njim!«

Na Sv. treh Kraljev dan popoldne prideta Janez in strijc. Sedaj pa se Lenica ne prestraši; prijazno pozdravi Janeza, kakor še nikdar ne, da mladenič takoj začuti, kakó veje danes vse drugačna sapa nego jeseni.

Miza je bila hitro pregrnjena z belim prtom; star bokal dobrega vina se je zalesketal na mizi, poleg njega pa je bil položen beli »véliki hleb« ali poprtnik.

Snubca sedeta za mizo, in za njima prisedejo Dragar, mati in hči; otroci in posli pa se potaknejo v hlev ali k sosedom, ker se ne spodobi o takih prilikah vleči besede na ušesa.

Po kratkem uvodu pravi Janezov strijc:

»Deklè, ali nama danes zopet odrečeš, da se še domov ne bo deva upala?«

Lenica se zardí v obraz in povesi oči. Zdajci se ji zazdí greh, da bi se obljubila proti slovesnemu obetu. Toda nekaj ji pravi: »Ne, greh ni, prisiljena si, takó moraš storiti. In morda te je še pozabil!«

»Ne bode takó hudo. Česar nista dosegla prvič, bodeta pa sedaj. Kàj ne, Lenica?« pravi mati.

Lenica prikima.

Veselje prešine Janeza po vseh udih. Strijc pa prime polni kozarec in napije:

»Bog živi nevesto in ženina! Bog jima daj pridnih otrok in jima daj dočakati svojih otrok v zdravji in sreči! Vse naj se njima izpolni, kakor je volja božja!«

»Bog ju živi!« pritrdita oče in mati, strijc pa izlije rujno tekočino v grlo.

»Sezita si v roko!« pravi oče, srečen, da se mu je izpolnila iskrena želja.

Janez ji radostno ponudi roko, Lenica pa malomarno položi desnico vánjo, takó hladno, da se Janez nehoté spomni zunanje zime. Lenico pa zdajci obide zavest, da ni storila prav, in notranja žalost jo prevzame. Janez je sicer nejevoljen, da se takó skesano drží njegova nevesta, toda skoro se potolaži, da bode že bolje. Drugih pa itak ni nihče kàj opazil, ker so bili preveč zamišljeni v svoje pogovore.

Strijc je našteval, kaj mora Dragar vse dati s hčerjo, Dragar pa je skrbel, kakó bi se zavarovala dota hčerina na Rakarjevem domu.

»No, torej kdaj sklenemo vso to reč?« vpraša končno strijc.

»Najbolje précej,« pravi Janez.

»Lenica méni, da bi še nekoliko počakali,« pravi Dragar.

Janeza obide nejevolja, toda ker je bil dobrega srca, udá se, rekoč:

»Pa naredimo, kadar hočete, samó pismo spišimo précej v sredo, da ne bode pozneje potov.«

»Tudi prav.«

Razven Lenice so bili vsi zadovoljni. Ženinu sicer ni bilo vse prav, zlasti to ne, da Lenica ni kazala posebne ljubezni do njega, ali ker ni bil takó natančen, oprostil ji je in se vesel vrnil domov.

Prihodnje srede so šli v Lašiče, in tam jim je spisal notar ženitovanjsko pismo. In brž se je zvedelo, da je Rakarjev Janez ženin in Dragarjeva Lenica nevesta. To ni bilo nič čudnega, in kdor je poznal obe rodovini, vedel je že prej, da bode kaj takega. V obče so trdili, da Rakar ni slabo izbral. Dekleta pa so si šepetala marsikaj in so obsojala Lenico :

»Glejte jo, nezvestnico! Ves čas je motila lovca, da ni pogledal nobene druge, sedaj pa se niti ni ohladil v grobu, in že ga je pozabila.«

Lenica pa je takrat molila, da bi Egidij prejel nje pismo in se vrnil, ali pa ji odpisal, če še živi, da bi se uprla zoperni možitvi. Iz težka je pričakovala Selskega Matijo, ki je brnjal na poti s Čušperka, kamor ga je bila poslala s pismom. Ko se vrne v tednu dnij, vpraša ga, ali Egidij še živi ali je že mrtev. Matija pa se zareži in z obotavljanjem muči nestrpno Lenico. Končno pravi :

»Živi. Bolan je in ne more domov!«

»Oh, kaj sem storila, ker sem prelomila obljubo!« vzklikne dekle in tleskne z desnico po žarečem čelu. »Živi, jaz pa sem nevesta drugemu! Toda, ali se ne lažeš?«

»Zakaj bi se lagal brez dobička, in celó tebi?«

»Gorjé mi!« vzklikne Lenica in pobegne v sobico pod streho, da se izjoka.

»Čudna je, prav čudna,« zamrmrá Matija. »Kričí, da je nesrečna, pa ima dva ženina, jednega domá, drugega na tujem. No, počakaj, sita bodeš še jednega, hihi!« —

Takó malo veselja za možitev, kakor ga je imela Dragarjeva Lenica, ima malokatera nevesta. Nevesta je bila, toda o možitvi še govoriti ni hotela, niti misliti na novo obleko in druge potrebščine.

»Eh, saj je dolg predpust, časa je še dovolj,« zavračala je očeta in mater, ki sta jo priganjala, naj vender kaj pripravi, ker bode že treba oklica.

In Janez, ki je vsak dan prišel gledat lepo svojo nevesto, slišal je namesto prijaznih besed samó take-le besede :

»Sedaj me vedno hodiš gledat; kadar me bodeš pa imel, tedaj me še videti ne bodeš hotel.«

Minilo je malone štirinajst dnij, odkar so bili naredili ženitovanjsko pismo, vender še ni bilo nobenega oklica, niti kaj drugega za svatbo pripravljenega, takó da so ljudje že vpraševali, ali se je svatba razdrla, ali so jo prestavili v post, da ne bode treba godcev.

Druge nedelje zjutraj po maši pokliče župnik Dragarja k sebi.

»Pismo imam za vašega dekleta, ako ga hočete vzeti. Včeraj ga je prinesel moj hlapec z laške pošte, toda nisem ga imel po kom poslati. No, pa menda ne bode toliko zamude.«

»Kaj? Lenica dobiva pisma?« zagodrnjá Dragar sam v sebi, in vzbudi se mu nekova neprijetna slutnja, ki ga jako razjezi.

Dragar poljubi župniku rokó in odide.

»Bog vé, kdo bi ji bil pisal?« vpraša se Dragar na poti domov, potem pa potegne pismo iz žepa in ga ogleduje.

»Saj je moja hči in brez moje vednosti ne smé storiti ničesar.« Ta misel mu prežene vse pomisleke, tako da odprè list. Postojí in bere:

»Ljuba Lenica!

Prejel sem tvoje pismo. Razveselilo me je in zopet užalostilo, ker mi praviš, da te silijo k možitvi. Upam, da se ne udaš in da me počakaš, kakor si mi obetala zadnji večer. Bolan ležim v bólnici, toda okreval sem že toliko, da me skoro izpusté domov. Naravnost pridem na Podmol in potem takoj stopim pred tvojega očeta in te zasnumim. Bodi stanovita in ne udaj se! Pozdravljam in poljubljam te ter ostajam tvoj

zvesti Egidij.«

»Tristo vragov, z lovцем je zmenjena!« raztogotí se Dragar; »oh, da sem to vedel!«

Jeza mu speší korake, da stopa brez težav v breg. Misel za mislijo se mu podí po glavi. Vedel je, da mora kaznovati hčer, ker ima zvezo s takim človekom, kakor je lovec Egidij, katerega ni nikdar trpel. Zdajci mu je seveda jasno, zakaj se je jeseni branila možitve in zakaj jo odlaga celó sedaj. »Ne bodeš, deklè, premalo te je! Tega graščinskega biriča že ne dobiš! Précej te omožimo, Rakarja vzameš, in potem se le vrni ta vražji birič, kateri te je zaslepil.«

Iz nóva prebere pismo.

»Kaj naj storim? Ali naj jo oštejem ali pretepem kakor pastirico?«

Njega kmetski ponos je zeló užalila zavest, da se je hči pečala s človekom, kateri živí ob milosti drugega gospodarja. Ali bi ji pokazal pismo ali ne? Dasi ga je takó razjezilo, vender je bil zadovoljen, da mu je prišlo v roke. Naposled sklene izpregovoriti z ženo, Lenici pa ne pokazati pisma, niti ji povedati, da je pisal Egidij. Naj čaka pisma, dokler hoče! Toda takoj prihodnjo nedeljo bodeta hči in Rakar na oklici.

Osoren je bil danes Dragar in s hčerjo niti ni govoril. Ko pa sta bila z ženo samá, potegnil je pismo iz žepa in ga ji prebral.

Dragarica obledí, ker se je bala za hčer. Mislila je že, kakó bi jo zagovarjala.

„Pa ji ne povej, da sem dobil to pismo. Omožiti jo moramo pa takoj, da pozabi tega lovca.“

„Najbolje bode; omoži naj se précej!“ potrdi Dragarica, začudena, da ni mož takó hud, kakor je mislila. Tega sevé ni vedela, da je že prebil notranjo nevihto.

(Dalje prihodnjič.)

Brez besed.

Pomlad. — Glej, drobna cvetica
Priklila iz solnčnih je tal!
Pomlad. — Glej, drobna pesem
Poganja mi v srci kal!

Čemú li poslavljaj tebe,
Cvetica na solnčnih bi tleh?
Vesela takó se mi vidiš
Zemljé utelešen nasmeh!

Čemú li, pesem, za tebe
Besede zlagal bi v red?
Iskrena takó se mi vidiš
Sèn duše, sèn živ, brez besed!

A. Funtek.

Luč.

Lučica brlí na mizi —
Skoro mi ugasne;
Duh pa moj se brzo dviga
V rajске kraje jasne.

Ni mu treba zemske luči,
Vzor mu rajski sveti:
To je pač ljubezen moja,
Ki velí bedeti!

Davorinov.

Svatba na Selih.

Povest. Spisal Podgoričan.

(Dalje.)

X.

Prihodnje nedelje sta bila Lenica in Rakar prvič oklicana. Ženin je bil vesel, nevesta pa se je kar stresla, ko je raz leco zaslišala svoje ime. Zazdelo se ji je, kakor bi ji bil kdo potisnil mrzel, oster nož v srce. Prosila je bila očeta, naj počaka vsaj še teden dnij, toda oče je bil neizprosen; šel je k župniku, in v nedeljo je bil prvi oklic. In zapretil ji je oče, naj se več ne upira, zakaj kujala se je dovolj dolgo, sedaj pa je čas, da je pametna, sicer bi napel drugačne strune. In udati se je morala, zakaj vedela je, da je oče svojeglav kakor malo-kdo. Upala pa je še vender, da se vse predrugači, ako se vrne Egidij, ali pa če vsaj piše. Čudno se ji je zdelo, da ni bilo nobenega pisma, in večkrat je na nje prošnjo gazil Matija na laško pošto, toda vselej zaman, zakaj pismo je bilo le predobro shranjeno, drugega pa bilo ni. Upanje se ji je vzbujalo čimdalje bolj, da pride namesto pisma Egidij sam, kar bi bilo tem boljše.

K Dragarju so prišli šivilja, krojač in čevljar. Šivalo in razbijalo se je podnevi in ponoči. Blagá je nakupila mati sama, ker Lenica ni hotela iti v Lašiče. Bilo je mnogo šale in smeha pri Dragarji zlasti zvečer, ko je bilo polno vasovalcev; za Lenico pa so bili žalostni dnevi in bridke noči brez spanja. Vest ji je očitala, da se je izneverila svoji obljudi. Često je hotela vse povedati Rakarju in ga naprositi, naj ustopi od ženitve. Vender se ni mogla odločiti do tega. Jediná mati je bila, kateri je mogla povedati, kaj jo teži, toda kaj, ko je vedela, da mati na očetovo delo in nedelo nima nikakeršnega vpliva, ker dela oče po svoji volji in ne dopustí, da bi ženske sezale v njega gospodarstvo!

Ljudje pa so govorili, da zakon ne bode srečen, ker nevesta ne pokaže veselega lica, celó ne tedaj, ko so ženske najbolj vesele. In ugibali so, zakaj je taka. Oče in mati sta se delala, kakor bi ne videla ničesar, in pazila sta, da so se hitro izvrševale vse priprave. Oba sta bila jednih mislij, da boljšega možá za Lenico ni, nego je Rakar.

Bilo je teden dnij pred svatbo. Mati in Lenica sta sedeli sami v sobici.

»Lenica, ta teden še si deklica, potem pa nikdar več,« méni mati. Lenica ne odgoyorí, ampak zaihtí na glas.

»Ej, ne jokaj se zató! Tudi jaz sem se jokala, pa ni takó hudo; še nikdar se mi ni tožilo po dekliških letih.«

Lenici pa se zdí sedaj najugodnejša prilika izpregovoriti z materjo in ji povedati, da ne more vzeti Rakarja, dokler žíví Egidij.

»Mati, ljuba mati!« pravi brezupno ter pogleda mater ljubeče in proseče.

»Kaj je, kaj hočeš?«

»Oh, saj veste, obljubila sem se Egidiju!«

»Egidij je vender mrtev, kaj te sedaj skrbi?«

»Mati, to ni res!«

»Takó govoré vsi, in slišala si že pač sama.«

»Slišala že, toda res venderle ni. Mati, pomagajte mi in pregovorite očeta, naj me odpovedó Rakarju!«

»Saj ne blazniš menda? Pomisli, ali je mogoče kàj takega? Kaj bi dejal Rakar? Kaj ljudje? Oh, sramote! S prstom bi kazali za tabo, za mano, za očetom — saj jih poznaš!«

Toda materino govorjenje ni prepričalo hčere prav nič.

»Mati, obljuba mi je več nego vsa sramota! Prosite očeta, če hočete, da sem kdaj srečna!« Proseče dvigne sklenjene roke.

Materi se hči malone zasmili; pomagala bi ji, če bi se le dalo.

»Lenica, poslušaj in ne jokaj se! Ne misli sedaj na nikogar drugega nego na Rakarja.«

»Mati, njega že ne vzamem! Ako mi nečete pomagati vi, pomorem si sama, bodisi kar hoče. Egidij žíví, in njegova bodem! Rakar naj si poišče druge neveste!«

Materi se zaiskré solze v očéh, solze usmiljenosti, ljubezni in strahú. Ljubila je svojo hčer in bala se je zánjo, če bi bila primorana vzeti neljubega ženina. Bala se je svojega možá in tudi tega, da bi si Lenica v brezupnosti česa ne storila.

Premišlja, kaj bi ukrenila, da bi se izšlo vse srečno. Možá pregovoriti je vedela, da ne more; naposled se vender domisli nečesa, kar se ji zdí najboljše.

Zvečer, ko sta z možem samá, razloží mu vse natančno, kaj misli in pravi Lenica ter mu izrazi bojazen, da Lenica ne bode hotela z Rakarjem v cerkev ali pa da si kàj storí.

Toda ženino govorjenje ne vzbudí v moževem srci ljubezni, ampak srd in jezo. Misel, da mu utegne hči narediti v cerkvi sramoto, zdí se mu najstrašnejša. Kàj takega bi ne prebil!

»Ha, to naj mi stori, in potem jo zapodim z bičem po svetu! Pa ne, tega že ne bode! Pretepem jo in ji izbijem tisto kletu misel na lovca iz glave! Ha, nalašč ji povem, da sem dobil tisto pismo v roko!«

»Ne stóri tega in slušaj mene!«

»Ti ne veš ničesar. Potuho ji daješ!«

»Poslušaj me in potem bodeš videl, ali je takó prav, kakor pravim, ali ne!«

»Torej govôri; pa saj vem, da ne veš ničesar pametnega!«

»Lenica se je Egidiju obljubila in kakor trdi, more jo le njega smrt odvezati obljube. Lenica pa ne verjame, da bi bil lovec mrtev. Naprôsi župana Zvonca, naj pride k nam in naj pové, da je umrl lovec Egidij; potem bode menda verjela in se ne bode več branila Rakarja.«

»Eh, kaj je treba tega in razkladati drugim ljudem, da se bodo smijali! Saj mora itak storiti, kar jaz hočem.«

»Prav, le stóri vse po svoji trmi, toda če Lenica potem kaj stori, pripiši sam sebi! Sedaj te je sram povedati jednemu človeku, potem bodo vedeli vsi ljudje.«

»Mólči!«

»Molčala sem ti dvajset let in niti tega me ne slušaš, kar ti svetujem danes. Ako hočeš dobro sebi in hčeri, stóri to!«

Dragar ne reče ničesar, za dva dni pa res pride župan Zvonec na Sela, naravnost k Dragarju.

»Kaj pa ti tod, Zvonec, v tem snegu in tej zimi?« nagovorí ga Dragarica nekamo razveseljena.

»Eh, opravki, zgolj opravki. V Osredku sem bil in sem se gredé zglasil pri vas, da vidim, kaj ste vse napravili za svatbo, in da se kaj pomeniva s starim. Kje je?«

»Le počakaj! Précej pride; bržkone je kje v hlevu. No, kaj novega?«

»Snegá in mraza dosti, pa ženijo se takó, da bi se človek malone na starost še jedenkrat začel, ako bi ga katera marala. Kaj pa vaša Lenica, ali se smeje ali joka? Kaj imaš rada Rakarja?« vpraša Lenico.

Deklè povesi glavo, da bi ne videl solz, ki ji igrajo v očéh.

»Nekaj hudo se ji zdí, ker pojde z doma in ker ne bode več deklè,« odgovorí mati.

Nató pa stopi Dragar v hišo, ker je zvedel, da je prišel Zvonec.

»O, o, Zvonec, ti tukaj?«

»Ponujat sem se prišel na svatbo, ker me 'samí nečete.«

»Kàr pridi, da bodeva midva trčila in se zasukala; mladi svet bode vsaj videl, kakó smo se mi sukali nekdam.«

»Lahko si dobre volje, ker oddaš hčer takó dobro.«

»Ali je še kàj vojske, ali bereš kàj?«

»Turka so že ukrotili.«

»Ali je še kàj vojakov tam iz našega kraja?« vpraša Dragarica.

»Vsi so prišli, samó tista dva ne, ki sta ubita, to sta Čopov hlapec in graščinski lovec, ki je bil tukaj-le na Podmolu.« Zadnje besede dobro poudari.

»Kaj? Lovec je ubit?« vpraša Dragarica začudena. »Torej je venderle res, kar govoré? Glejte, glejte, takó mlad in čvrst, pa ga ni več!«

»Ali bode pa tisti vesel, ki pride na njega mesto!« méni Dragar.

»Kje pa je sedaj njegova mati?«

»Na Čušperku. Kakor bi vedela, da ne pride sin več nazaj; prej je šla s Podmola,« pové Dragarica.

»Torej ubit, mrtev!« šepne Lenica, in bridek vzdih se ji izvije. Pogleda mater, kakor bi hotela reči: »Kàj ne, to je za vas!?« In takrat vidi na materinem obrazu nekovo zadovoljnost, katera jo užalostí še bolj. Res je bila sedaj prosta, da je lahko storila, kar sta hotela oče in mati, ali za to dvojbeno prostost je izgubila človeka, katerega je ljubila od vsega srca. Mirna je bila sedaj nje vest, ali srce ji je tožilo. Županovim besedam je verjela in vedela je, zakaj je zaman čakala odgovora.

»Vidiš, Lenica, ali ti nisem pravila? Ali sedaj verjameš, da je mrtev?« izpregovorí mati, ko odideta Zvonec in oče.

»Moram verjeti.«

»No, ali se bodeš še branila Rakarja?«

»Sedaj itak nič ne pomaga. Vzamem ga, pa nikar ne mislite, da rada ali celó iz ljubezni.«

»Eh, kaj je treba ljubezni k temu! Ko bodeta skupaj, privadiš se mu in rada ga bodeš imela, morda še bolj nego Egidija.«

»To bodete videli! Sedaj me pa ne mučite več! Obljubila sem vam vzeti Rakarja, in toliko je menda dosti.«

»Dosti! Nama z očetom ne moreš bolj ustreči, nego če vzameš Rakarja. Še nekaj dnij, in gospodinja bodeš, potem pa skoro pozabiš lovca, ki ti je prizadejal toliko skrbí in žalosti.«

Lenica ne odgovorí ničesar, ampak obriše si solze in gré iz hiše.

Takó sta prepričala oče in mati Lenico, da je nje ljubi Egidij mrtev. Sedaj je bila voljna vzeti Rakarja.

(Konec prihodnjic.)

Svatba na Selih.

Povest. Spisal Podgoričan.

(Konec.)

XI.

ila je nedelja pred poročnim dnevom. Nebó so zastirali sivi, snežni oblaki, in mrzla burja je brila po sneženih planjavah, pobirala drobni sneg in ga nosila v zatišja, kjer je kopicila visoke, nevarne zamete. Bil je dan Gospodov, toda živa duša ni spela danes z Zgončih Poljan dóli na Rob, zakaj prenevarne so bile stezé. Stiskali so se ob peči, molili in zrlí skozi na pol zamrzla okna, dedje in babice pa so pravili otrokom in vnukom stare zgodbe in nesreče, ki so se kdaj pripetile v burji in snegu, takó da je naposled vsakdo hvalil Bogá, ker mu je dal streho in peč. —

Dragar še nikdar ni takó godrnjal na vreme kakor danes. Oziral se je skozi okna in mrmral polglasno:

»Saj ne pridejo pónjo! Saj ne morejo priti po balo! Uh, da je prav danes táko vreme kakor pred sodnim dnevom!«

»Ne bode jih po balo, ne! Saj ni mogoče priti v tej vijavici z vozom,« méni ona in gleda omaro, skrinjo in druge reči, ki so že pripravljene; zraven pa ukazuje ženskam, nalašč najetim za te dni.

Danes se je v Dragarjevi hiši živahno delalo navzlic sveti nedelji, in skrbno so se pripravljali na znameniti poročni dan. Vse je bilo že počejeno, okna dobro izbrisana, mize in stoli čisto omiti in orodje pospravljeno. V shrambi so se šibile police pod težo pogač in gibanic, od stropa so visele obešene svinjske gnjati in cele rešte klobas. V kleti je bil napolnjen sod s staro dolenjsko kapljico, in veliki kosi zaklanega teleta so ležali na mesarnici. V kuhinji je izkušena kuharica, daljna sorodnica Dragarjeva, kurila na ognjišči in kuhala in cmarila, da je cvrčalo in dišalo po vsi vasi. Postrežnice pa so prinašale in odnašale kuharici, lovile pitano perjad ter klale in skuble, da so bili krvavi vsi noži in predpasniki. Dragar in Dragarica nista nič ovirala in branila: »Tega ne in ónega tudi ne,« ampak priganjala sta: »Le napravljajte, da ne bode pohajalo!«

Zamišljena je sedela Lenica v kotu pri peči, zrla prédse in na svoje reči, in časih ji je zdrknila svetla solza po cvetočem lici in

globok vzdih se ji je izvil iz prsij, da jo je jezno pogledal oče in se je mati plašno ozrla po hčeri . . .

Stenska ura je odbila dve.

»Dve je že, pa jih še ni!« zagodrnjá Dragar nejevoljen. »Kdaj pa misli voziti balo?«

»Veš, da bi rad prišel, pa menda že ne more. Morda so proti Kališčam še večji zameti nego pri nas,« pravi mati.

»Zameti? — Naj bodo! Po balo mora priti; kaj misli, da bomo sedaj prestavljali svatbo, ko je že vse pripravljeno?«

»Ne bi bilo take škode, ne!« oglasi se Lenica.

»Ej, ti pa veš. Toliko smo že pripravili za svatbo, kaj misliš, da bomo sedaj sami jedli?« pokara jo mati.

»Pa post se pričnè, ko se človek še ženiti ne smé,« pristavi Dragar jezno.

Zdajci jim udari žvenketanje zvončkov na ušesa. Dragar veselo iznenadejan pogleda skozi okno in ko ugleda v sneženi megli konje in okrašene saní, vzklikne:

»Tukaj so!«

In brž jim gré naproti.

»Lenica, sedaj pa ne bodeš več naša,« pravi mati hčeri in si briše solzé, ki jo polivajo ob tej misli. »Danes odpeljejo balo, jutri pa tebe. Oh, pa kaj hočemo, saj mora biti takó, saj se je godilo meni prav takisto! Nič ne žaluj, saj dobiš dobrega možá!«

Po teh besedah gré mati za možem, Lenica pa si zakrije obraz in brezupno zaplaka. Nató hoče iz sobe, ali ko že drží kljuko, odpró se vrata in ženin Janez vstopi in ž njim tovariš in godci.

Na obrazu ji ne zaigrá radost, ko ga ugleda, ampak resno in hladno mu podá roko.

»Lenica, zopet si jokala!« šepne ji Janez ljubeče in ji stisne roko.

»Jokala? — Čemú?« zavrne ga ona.

»Saj se ti pozná na očéh! Oh, ti Lenica ti, dolgočasna žena bodeš, ker takó rada jočeš!«

»Ej, Janez, nič se ne boj,« pravi mati. »Videl bodeš, da bode bolj vesela, nego je danes, ko se odpelje njena bala. Kaj ne veš, da joka vsaka nevesta, kadar ji nakladajo balo?«

»Pravijo da, pa jaz nisem verjel tega. Sedaj pa verjamem.«

»Sedite, sedite k mizi!« sili Dragarica. »Da nekoliko prigriznete in izpijete kozarec vina za srečen začetek.«

Dekla pregrne mizo, in skoro se kadí na mizi juha in v steklenicah se iskrí rujno vino.

Dragar pa posaja ljudi za mizo. Najprej ženina, tovariša, voznika, godce in vsakogar, ki je prišel v hišo.

Običaj je, da dobé nakladalci bale nekakšno južino, predno začno nakladati. Seljani so hiteli skupaj, nekateri so bili naprošeni, da pomagajo, drugi pa so pasli svojo radovednost.

Hlapec izpreže konje in jih odvede v hlev, drugi obrnejo saní in jih zapeljejo prav pred vežo. Na smrekovih vršičkih so migljali raznobojni popirnati trakovi in nekamo tajnostno šepetali, kadar je potegnila burja. Otroci in drugi radovedneži so prezebajoč stali pred hišo, ogledavali saní, hvalili in grajali, ugibali in šepetali. —

Ko zaigrajo godci, uderó vsi v hišo, da se zavrtí, kdor se zná, ali pa se čudi plesalcem in jim zavida. Godci so zaigrali polko dvakrat, in plesal je, kdor je znal in mogel. Ta je pograbil deklo, óni kuharico, drugi zopet tovariša; izbiral ni nihče, ker ni bilo ni časa ni prilike. Oče Dragar se je skrbno in važno razgovarjal z ženinom; ta pa se ni kàj zanimal za svojega tasta, nego smijal se je nevesti in gledal plesalce. Silil je mater, da bi zaplesala ž njim; ta pa se je izgovarjala, da ne zná in je namežikala hčeri, naj bode prijaznejša z ženinom.

»Lenica, jutri pa bodeva plesala midva,« méni Janez in jo prime za desnico.

»Dà, jutri bodeva plesala,« pravi ona, izmakne mu desnico in seže po kozarci.

»Matija, ná! Pij!« namigne Lenica vstopivšemu Matiji, nudeč mu kozarec.

Matija se zareží in seže po vinu. Nesoč ga k ustom, napije:

»Na dobro srečo vsem!«

»Bog daj!«

»Matija, pazi nekoliko, saj vidiš, da je vse narobe,« pravi Dragar.

»Pa bodem!«

»Čas je, naložiti,« pravi Dragar ženinu. Nató oba vstaneta in gresta v vežo, kjer stojé pripravljene rečí.

Nakladali so balo, smijali se, ukazovali drug drugemu, pehali se semtertja, ker jih je bilo toliko, da so bili drug drugemu na poti. Dragar in ženin sta se pogovarjala o važnih stvaréh, Lenica je jokala, čemur se pa ni čudil nihče, in ljudje bi se bili le čudili, ako bi ne bila potočila solz. Saj je vender umevno, da človek ne ostane ravnodušen, kadar za vselej odhaja z rodnega doma. Da bi se jokala iz drugega vzroka, zdelo se ni nikomur!

Nekoliko predno je prišel kališki Rakar na Sela po balo, stopil je v spoštovano Slobodinovo krčmo na Robu lovec Egidij, o katerem se je bilo zvedelo, da je mrtev, a se je baš zadnje dni raznesla govorica, da še živi. Vračal se je v domovino, toda ni se mogel odločiti, da bi šel najprej k materi na Čušperk, ampak videti je moral prej rodni kraj in deklico, katere podobo je nosil ves čas v srci. Mudil se ni niti v Trstu, v Ljubljani pa je ostal le toliko, da si je kupil za prihranjene denarje potrebnih stvari in med temi tudi novo puško dvocevko, katere si je že nekdanj želel. K sreči je dobil prostor na pošti in takó se je mogel odpraviti zjutraj domov. Zaradi slabega vremena je prišla pošta nekoliko pozneje v Turjak, in zató je Egidij šele okolo dveh ves upehan in snežen stopil v Slobodinovo krčmo.

Slobodinovi pivci radovedno pogledajo novega gosta. Ko ta odloži in se osnaži snegá ter popravi obleko in ko jim zopet pokaže obraz, ostrmé vsi, nató pa vzkliknejo:

»O, o, Egidij! Lovec Egidij! Ti, Egidij? Jazes, Egidij!«

Gnetó se okolo njega in mu stiskajo roke, zakaj veselilo jih je, da ni ostal v turški zemlji.

»Pa so mi rekli, da si že mrtev!« pravi Slobodinka, ko mu podá desnico.

»Nisem, pa skoro bi bil ostal na Turškem!«

»K nam sédi, da izpijemo kozarec ali dva, ker si takó srečno unesel glavo,« silijo ga pivci, njega znanci, in se stiskajo okolo mize, da mu naredé prostor.

»Tôči, Slobodin, tôči, da ne bodemo sedeli pri prazni posodi!« zakličé vdovec Srobot in trka s steklenico ob mizo.

»Le pijmo ga, saj je nedelja!« pravi drug.

»Le pijte ga, saj ga imam dosti!« méni Slobodin in vzame prazno steklenico.

»Egidij, pij, pa kàj povej, kakó si davil Turke!« sili njegov sosed in mu pomakne kozarec.

Egidij pije, saj ga je pot ugrela navzlic mrazu, dasi je hodil komaj uro dolgo.

V tem se je bila novica zvedela v kuhinjo, v hlev, k sosedu, in takó so prišli po vrsti gledat Egidija dekla, hlapec in sosedovi. Egidij je imel dovolj odgovarjati.

»Ravno o pravem času si se vrnil, Egidij,« izpregovori Opalek z Osredka in kričí, da vse prevpije: »Moja baba mi je pravila, da si hodil za Dragarjevo punico.«

Egidij se zardí, drugi pa utihnejo, ker so radovedni, kaj bode povedal Opalek.

»Pa jaz svoji babi ne verjamem,« nadaljuje Opalek, »ker menda ni nihče takó brezumen, da bi hodil za žensko in bi jo rad imel.«

»Kaj ti veš, ali je pametno ali ni,« vtakne se Srobot v besedo.

»Mólči, pa poslušaj. Povejte, ali je res to pametno, ker sta se Egidij in Dragarjeva imela rada, sedaj se pa ne moreta več, ker vzame Dragarjeva punica Rakarja?«

»O, o, o, Egidij, kàj si povabljen na svatbo?« vpraša nekaj njegovih vrstnikov.

»Na čegavo? Govoríte razločno!« pravi Egidij vznemirjen. »Kdo se ženi ali moží?«

»Kàj ne veš? Rakar se ženi pri Dragarji. Jutri bode poroka,« pové Slobodin. »Lenico vzame.«

Kakor bi ga bil kdo udaril s kolom po glavi, takó pretrese Egidiju ta novica glavo in možgane. Stemní se mu, v glavi pa mu razdivjajo grozne misli in porajajo se grozni naklepi. Besneč plane kvišku, da se strese ogromna javorova miza in da sosed odletí od njega. Zgrabi puško in zbeží iz hiše. — — —

Divje je tulila ledena burja in sipala sneg na zemljo. Egidij pa se ne méni za to divjanje, saj mu v srci še bolj divjajo razbrzdane strasti, zahtevajoč neusmiljene osvete za nezvestobo. Sopol je v breg po zametenem poti na Sela in malone nevedé je dejal v puško smrtonosno strelivo. Skoro prisope ves oznojen in upehan na Sela.

»Pobij vse, uniči njo in njega!« dejalo mu je nekaj. »Osveti se, ne bodi šleva, da se šalijo s teboj in te vodijo za nos! Ubijem ju, hahaha, ubijem kakor psa!« zagrohotá se divje. »Potlej naj se pa vzameta!«

Takrat ugleda Dragarjevo hišo, pred njo naloženo balo in okolo nje polno ljudij. Zdajci se razlije v njem ves silni srd in ga popolnoma zmede. Z divjim vzklikom plane pred hišo med ljudi:

»Kje je Rakar? Kje je?«

Ljudje se mu preplašeni umaknejo. Ko ga spoznajo, ostrmé; nekateri bolj babjeverni mislijo, da je prikazen in se zató tresejo od strahú, da se jim kàr noge šibé.

Ženin se ozrè, ko začuje, da ga nekdo kliče. Ko spozná Egidija, nekdanjega svojega tekmeča, osupne, a takoj se nekamo razveselí, češ: Kaj mi moreš, Dragarjeva Lenica je moja in ne bode nikdar tvoja!

»O, lovec, ti tukaj? Odkod pa v tem mrazu in snegu?« izpregovorí Rakar in mu stopi naproti.

»Umakni se, pes, da te ne ubijem!« zakričí lovec in napné petelina.

Rakar obledí od strahú in jeze, ker ga je Egidij takó ustavil, ljudje pa se umaknejo, ker so izprevideli na lovčevem obrazu in njegovem govorjenji, da res tudi to misli, kar govori.

Takrat se prikaže na pragu Dragar, radoveden, kdo je prišel.

»Ha, ti tukaj, ti slepar!«

»Mólči, stavec, s teboj nimam opravka! Kje je tvoja nezvesta hči, kje?«

Ljudje stojé osupli in čakajo, kaj bode iz vsega. Iz veže pa pridejo drugi, kar jih je bilo še v hiši, in ko ugleda Lenica Egidija, zavrísne in se zgrudi na tla, kar zmešnjavo še poveča.

»Oče, kaj hoče ta birič? Káj blazni, kaj?« reče Rakar Dragarju.

»Hahaha,« zagrohoče se lovec. »Čakaj, da vidimo, kdo je bolj blazen, jaz ali ti!«

Rekši nastavi puško in meri počasi, kakor bi se veselil smrtnega strahú, ki obhaja Rakarja. Zona obide vse, ki v duhu že vidijo Rakarja ležečega v krvi, le-tá pa stojí kakor ukopan.

»Poberi se!« zakliče Dragar.

»Précej, samó to vam povem. Tvoja hči ni čakala mene, zató pa tudi Rakarja ne bode imela,« pravi Egidij in dobro pomeri, da zvrší brezumni svoj naklep

»Egidij, ne ubijaj!« zakričí zdajci stari Selski Matija, zgrabi puško in jo povesi. Puška počí, in Rakarju namenjena krogla se zarije v tla.

Nekateri zamižé, da ne bi videli krvi, drugi zaječé, kakor da so samí prestregli kroglo.

Lovec se ruje z Matijo, ki mu ne pustí puške, ampak mu jo hoče iztrgati, videč, da je brezumen in da namerja umoriti Rakarja.

»Janez, béži!« vikne Dragar osupel smrtnobledemu Rakarju.

Strel je vzbudil Lenico. Plane kvišku, pogleda lovca in z vzklikom: »Egidij, Egidij!« skoči k njemu.

Lovec obstane in izpustí puško, s katero Matija zmagovito pobegne.

»Egidij, Egidij!« ponoví Lenica strastno, veselo, burno in ljubeče ter se mu oklene okolo vratú.

»Lenica! Ali me ne varaš?« vzklikne lovec, toda ne more se premagati, ljubezen do nje mu zopet prekipí, da jo stisne k sebi in jo poljubi.

Ljudje se spogledajo, in tudi sumnjivo kihanje se zasliši.

Rakar se osramočen obrne in zakolne. Dragar pa kàr strmí od grozne začudenosti, potem se zavé vse sramote, katero sta mu v tem hipu naredila hči nevesta in lovec. Njega neizmerni kmetski ponos je bil užaljen kakor še nikoli. Srd, sramota — oh, kakó je vrelo v njem! Ljudsko posmehovanje ga je šegetalo kakor oster nož. Dragarica, ki je hitro spoznala sitni in nevarni položaj, plane iz veže k hčeri in lovcu, ki se objemata in poljubljata, kakor bi bila samá.

»Lenica, Egidij, kaj delata, bežita!« prigovarja jima, vedoč, da mora mož vsak čas razdivjati. Poznala ga je dobro. Toda Lenica ni marala za opomine materine. Mislila ni ničesar, ker ji je prevelika radost udušila vsa druga čustva.

Dragar pograbi bič, zavihtí ga, da zazvižga, in ga spustí besneč in kolneč na lovca in hčer. Toda komaj pade bič na lovca, potegne ga ta Dragarju iz rok in ga vrže daleč v sneg.

»Birič, slepar!« zakričí Dragar in se vrže na lovca. Iztrga mu hčer, ki jo je držal, kakor bi se bal, da mu je kdo ne otmè.

»Mólči, grešnica, jaz sem tvoj oče, jaz!« Razljučen jo pahne pred vežo.

Dragarica joka, in ljudje godrnjajo, videč, kakó divjá Dragar proti rodni hčeri.

»Poberi se, birič!«

Egidiju iz nova vzkipí jeza, toda zdajci se oglasi Lenica:

»Egidij, nehaj! Pústi! Pojdi! Ne boj se, tvoja sem in nikogar drugega! Rakar, le vózi balo, toda póme nikar ne hódi, ker ne pojdem s tabo! Egidijeva sem!«

Razdrobil bi bil Dragar v tistem hipu svojo hčer, da mu ni utekla v hišo in zapehnila vrat za seboj.

»Rakar, vózi in ne poslušaj je, kaj blebetá!« velí svojemu zetu.

Ta pa si misli: »Žene, ki te ne mara, ne moreš biti vesel,« in zató pravi Dragarju:

»Oče, ker je takó, bale ne vozim in po Lenico tudi ne pridem. Ako bi bil to vedel, kar vem danes, ne bi je bil nikdar snubil. Pa brez zamere, le lovcu jo dajte!«

»Izprezi!« velí vozniku in mu sam pomaga; nató zajaha konja.

»Balo pa razložite ali pa prevrnite, jaz je nečem, po voz pa pridem, kadar bode prazen!« Rekši odjaha.

Dragarju je bilo to preveč. Z izbuljenimi očmi je zrl za Rakarjem, ljudje pa so sprijemali lovca Egidija, saj so se prepričali, da ni prikazen, da je res podmolski lovec Egidij.

Lovec pa se ne méni z radovednimi ljudmi, ampak gré za Matijo, ki mu je odnesel puško.

Dragar plane v hišo, ker so bila vrata že odpahnjena. Išče hčere, toda k sreči se mu je skrila takó dobro, da je ne najde.

Besnel je in klel po hiši, kričal na ženo in kogar je dosegel ter razmetaval vse, kar je bilo pripravljenega za svatbo.

Zunaj pa so se ljudje smijali, kričali in razkladali balo. Česar niso mogli znesti v vežo, znosili so v skedenj.

Takó se je razdrla Rakarjeva ženitev na Selih.

Ljudje so imeli dovolj govorice za ves post, in še dandanes ti vsakdo po ónih gričih vé pripovedovati o tej ženitvi.

XII.

Drugi predpust je prišel v dežel. Sneg je zopet pokrival naše gore in dole, ljudje pa so se ženili in možili, da je bilo veselje. Celó na Selih pri Dragarji je bila svatba. Nevesta je bila Lenica kakor pred letom, le ženin je bil drug, in sicer nihče drug nego lovec Egidij.

»Čudno, čudno,« misli si marsikdo, češ: »Saj ni mogoče. Stari Rakar izvestno ni privolil, in ona sta se vzela le, če je Dragar že umrl.« Toda živeli so še vsi. V naslednjih vrsticah naj povem, kakó je prišlo do te ženitve.

Rakar si ni dosti belil glave, ker se mu je bila podrla vsa ženitev takó čudno. V postu se je res nekaj časa jezil in klel, ogibal se Dragarjevih in srdito gledal lovca Egidija, ako sta se slučajno sešla, spomladi, po Veliki noči, pa gresta s strijcem snubit dóli nekam v Suho Krajino, in čez kake štiri tedne privéde nevesto góri na Zgonče Poljane. Rožica ni bila ta nevesta, močna in širokih, rjavih lic, a imela je dôkaj dote. Tožilo se ji je res nekaj časa po domačih kamenitih rebrih, naposled pa se je venderle privadila možá s Poljan.

Dragar je iz prva preganjal hčer in preklinjal Egidija, ki mu je storil toliko sramoto, in se rotil, da Lenica nikdar ne bode njegova, da jo rajši ubije. Dragarica pa je jokala in tolažila možá, karala hčer in molila, da bi ljubi Bog kakó prav naredil. Lenici se je smijalo srce, ker se takó iznebila prisiljenega ženina, in ljubila je še iskreneje svojega Egidija. Shajala se res nista več, ker se nista mogla, a ob nedeljah sta se venderle videvala vsaj mimogredé, in takrat so govorile njiju oči.

Lovec Egidij je bil še nekaj časa v službi grofovi in je vedno čakal, da bi dobil boljše mesto. Kar mu umrje imoviti ujec v Za-

gradci in ker ni imel svojih otrok in mu je tudi žena že prej umrla, zapusti svoje imenje sestrinim otrokom. Egidij vzdigne svoj del in kupi z njim Stoparjev malin na Raščici, ki je bil prav takrat na ponudbo. Pusti službo in se preseli v novi svoj dom.

Silno se mu je tožilo po lepih solnčnih Zgončih Poljanah, in srce mu je sililo nazaj, gôri na Podmol, pod Mokrec. Oh, kakó bi bil šel rad na Sela k Dragarju, toda ni se upal, ker se je bal Dragarja. Često je šel v nedeljo v Rob v cerkev samó zató, da je videl Lenico. Ljudje pa so ga sedaj veliko bolj spoštovali, in kakó bi ga ne, saj je imel dom in denar!

Selski Matija se je često oglašal v Stoparjevem malinu, in mladi, lepi malinar ga je bil vselej vesel, zakaj Matija se je vedno režal in namežikal, saj ni bil nič drugega nego sel med njim in Lenico! — Prenašal je pisma in pozdrave.

In po dolgem času prinese Egidiju preveselo novico, da se Dragar nič več ne huduje in da ne bi branil Egidiju v hišo, ako pride na Sela. In skoro se oglasi Egidij na Selih. Dragar se je držal nekoliko resno, a Lenica in mati sta bili veseli. Počasi je vse takó prišlo, da je Egidij zasnužil Lenico, in ponosni Dragar mu je ni odrekel. Pozabljena je bila vsa sramota in jeza, in Egidija ni mogel Dragar več prezirati, saj je bil njemu jednak, posestnik in celó malinar!

Predpustom je bila burna svatba, Lenica in Egidij sta se vzela. Povabljen je bil tudi Rakar, toda ni ga bilo.

Sedaj pa gospodari Egidij na Stoparjevem, melje in reže, ukazuje hlapcem in ljubi ženo, zakaj še vedno je lepa, da se z njo lahko ponese. Otroci že skačejo okolo hiše, in z njimi se igra tudi stari, osiveli Matija in trdi, da mu še nikdar ni bilo takó dobro kakor sedaj. In res ne laže: Egidij in Lenica mu strežeta oba in oná že vesta, zakaj, saj če bi ne bilo Matije, no, Rakar bi bil takrat — — — in Bog vé, kje bi bil sedaj Egidij!

Dragar in Dragarica prihajata često k njima in se radujeta sreči svoje hčere.

In ko se vračata domov, pravi ona dostikrat:

»Vidiš, stavec, da je vzela Rakarja, ne bi ji bilo takó dobro. Menda vidiš, da je naš Egidij vse kàj drugega nego Rakar.«

»Priden je res, kdo bi si bil mislil,« zamrmrá stavec in se zamisli, koliko si zopet v letu dnij pridobi njega pridni, skrbni zet . . .

